

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติและกฎหมาย

ด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ปัญหาการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติไม่ว่าจะเป็นความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้าอาวุธ การกระทำอันเป็นโจรสลัด อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การปลอมแปลงหนังสือเดินทาง และการฟอกเงินในปัจจุบันทำได้สะดวก รวดเร็ว มีแนวโน้มทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น มีการพัฒนารูปแบบการกระทำความผิดเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการติดต่อสื่อสารและการคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงข้ามพรมแดนมาใช้ในการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจและมีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย นอกจากนี้ ยังพบว่าความเชื่อมโยงระหว่างการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้นและมีขีดความสามารถสูงขึ้น เมื่อประเทศไทยเปิดเสรีด้านการเดินทาง มีการขยายการท่องเที่ยว และยังเป็นศูนย์กลางของการค้าการลงทุนและเป็นเส้นทางในการคมนาคมขนส่งที่สำคัญในภูมิภาคอาเซียน จึงมีการเดินทางเข้าออกประเทศของชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก ทำให้ประเทศไทยมีความเสี่ยงต่อการก่อการร้ายของกลุ่มต่างชาติ ซึ่งมีเป้าหมายในการก่ออาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจสังคมและความมั่นคงของประเทศ¹

2.1 ความเป็นมาและประเภทของอาชญากรรมข้ามชาติ

อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรเป็นกรอบความร่วมมือทางกฎหมายที่กำหนดมาตรฐานระดับสากลเกี่ยวกับการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรม โดยมีขอบเขตการบังคับใช้ในการป้องกันการ ลีบสวนและการดำเนินคดีเกี่ยวกับฐานความผิดที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ 4 ฐาน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกลุ่มองค์กรอาชญากรรม การฟอกทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

¹ สภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2561). *ร่างนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2561-2565)*. หน้า 8.

การทุจริตคอร์รัปชัน และการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งฐานความผิดร้ายแรงที่อนุสัญญาฯ ได้กำหนดนิยามว่าเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป เมื่อความผิดดังกล่าว มีลักษณะข้ามชาติและเกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรอาชญากรรม ทั้งนี้ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ได้ระบุถึงการให้ความร่วมมือระหว่างรัฐภาคี อาทิ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน เรื่อง โอนตัวนักโทษ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญา² ซึ่งเป็นความพยายามของนานาชาติในการที่จะพัฒนาเครื่องมือในการต่อสู้กับอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาอาชญากรรมและความเสียหายที่กระทำโดยอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ที่ทวีความรุนแรงและขยายออกไปทั่วโลก

2.1.1 หลักการสำคัญของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 (statement of purpose)

วัตถุประสงค์หลักของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร คือ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรให้มีประสิทธิภาพ³ และเพื่อจัดความเหลื่อมล้ำของมาตรฐานทางกฎหมาย อันเนื่องมาจากระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน ส่งเสริมความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางกฎหมายของประเทศต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการยกร่างกฎหมายเพื่อดำเนินการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอนุสัญญานี้กำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร การฟอกเงิน การทุจริตคอร์รัปชัน และการขัดขวางความยุติธรรม

² กระทรวงการต่างประเทศ. (2556). *การเข้าเป็นภาคอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรและพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็กเสริมอนุสัญญาฯ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.mfa.go.th/main/th/mediacenter/14/40175-การเข้าเป็นภาคอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญา.> (ออนไลน์). [2562, 20 มิถุนายน].

³ United Nations Convention Against Transnational Organized Crime. Article 1 Statement of purpose: The purpose of this Convention is to promote cooperation to prevent and combat transnational organized crime more effectively.

อาชญากรรม หมายถึง การกระทำความผิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งขัดต่อกฎหมายอันได้บัญญัติเป็นข้อห้ามไว้ ฉะนั้น ผู้ประกอบอาชญากรรม ย่อมเป็นผู้กระทำความผิดและผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษ⁴

องค์กรอาชญากรรมตามความหมายของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร หมายถึง บุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป จะอยู่ร่วมกันอย่างถาวรหรือชั่วคราวก็ตาม แต่มีเจตนาที่จะประกอบอาชญากรรมร้ายแรงด้วยกัน (อาชญากรรมร้ายแรงหมายความถึงการกระทำความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สี่ปีขึ้นไป)⁵

คณะกรรมการนโยบายสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ได้ให้คำจำกัดความ อาชญากรรมข้ามชาติ หมายถึง การกระทำขององค์กรหรือกลุ่มบุคคล สมคบ และร่วมมือกระทำความผิดต่อเนื่องจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศ อันเป็นความผิดตามกฎหมายหรือบทลงโทษของประเทศที่องค์กรหรือกลุ่มบุคคล เหล่านั้นดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์และอำนาจที่ขัดต่อหลักกฎหมายและศีลธรรม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์และความมั่นคงของบุคคล องค์กร เศรษฐกิจ สังคมการเมืองและอื่น ๆ

ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส ให้ความหมาย คำว่า อาชญากรรมทำเป็นองค์กร (Organized Crime) ไว้ว่า โดยคณะบุคคลรวมตัวกันเข้าเป็นองค์กร จะมีการดำเนินการอย่างมีแบบแผน มีการแบ่งหน้าที่ มีหัวหน้าและการดำเนินงานเป็นขั้นตอน โดยประกอบกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย เพื่อให้ได้เงินมาจากการทุจริตทุกอย่าง แม้กระทั่งวิธีการที่โหดเหี้ยมทารุณ พยายามหลบหลีกเงื้อมมือกฎหมาย งานทุจริตที่กระทำมีหลายด้าน เช่น การค้าสิ่งเสพติดให้โทษ บ่อนพนัน

⁴ วันชัย รุจนวงศ์ และคณะ. (2548). *มาตรการส่งเสริมบุคคลให้ความช่วยเหลือหรือให้ข้อมูลแก่หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติระยะที่ 2, สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด.* หน้า 18.

⁵ United Nations Convention Against Transnational Organized Crime. Article 2

(a) “Organized criminal group” shall mean a structured group of three or more persons, existing for a period of time and acting in concert with the aim of committing one or more serious crimes or offences established in accordance with this Convention, in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit;

(b) “ Serious crime” shall mean conduct constituting an offence punishable by a maximum deprivation of liberty of at least four years or a more serious penalty;

ช่องโศกณี ต้มกลั่นสุราเถื่อน การลักลอบขนของหนีภาษี การฉ้อโกงระดับชาติและระหว่างชาติ และการขู่กรรโชกทรัพย์โดยอ้างการคุ้มครอง⁶

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ความหมายคำว่า อาชญากรรมข้ามชาติ หมายถึง การกระทำที่ประเทศเกี่ยวข้องอย่างน้อยสองประเทศ ถือว่าเป็นความผิดกฎหมายอาญาและกำหนดโทษไว้กระทำความผิดโดยกลุ่มบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ในรูปแบบขององค์กร มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ร่วมกัน โดยมีการเตรียม การพยายามและลงมือกระทำความผิดต่อเนื่องกันจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศในระดับนานาชาติ⁷

องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ มาจากคำว่า อาชญากรรม กับคำว่า ข้ามชาติ องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจึงหมายถึง องค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดในเขตแดนของรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ หรือความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่การเตรียม การวางแผน การสั่งการ การสนับสนุน หรือการควบคุมการกระทำความผิดได้กระทำในอีกรัฐหนึ่ง หรือความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมที่มีการกระทำความผิดมากกว่าหนึ่งรัฐ หรือความผิดที่กระทำในรัฐหนึ่ง แต่ผลของการกระทำที่สำคัญเกิดขึ้นในอีกรัฐหนึ่ง⁸

จึงพอสรุปได้ว่า องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ คือ การที่กลุ่มบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป กระทำความผิดในประเทศที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยสองประเทศ หรือมีการเตรียม การวางแผน การสั่งการ การสนับสนุน หรือการควบคุมการกระทำความผิดได้กระทำในอีกประเทศหนึ่ง โดยเจตนาพิเศษเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สินและความผิดนั้นมีโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป

2.1.2 ประเภทของอาชญากรรมข้ามชาติในระดับระหว่างประเทศ

ในปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย ทำให้ผู้คนทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยสะดวก กลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติก็มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการกระทำความผิดที่จากเดิมกระทำกันในลักษณะของแก๊งค์มาเฟียต่าง ๆ เช่น แก๊งค์ยาสูบในประเทศญี่ปุ่น มีการปรับตัวเป็นองค์กรอาชญากรรมที่ทันสมัย ประกอบอาชญากรรมต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการพัฒนารูปแบบองค์กรเลียนแบบองค์กรทางธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีการสร้างกลุ่มพันธมิตรนานาชาติเพื่อขยายขอบเขตและเพิ่มกำไรของตน มักจะประกอบ

⁶ วีระพงษ์ บุญโญภาส. (2557). *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Crime)* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: นิติธรรม. หน้า 5.

⁷ กิตติชนทัต เลอวงค์รัตน์. (ม.ป.ป.). *นโยบายสาธารณะด้านอาชญากรรมข้ามชาติในบริบทโลก เรื่องที่ 14.1.1 เครื่องมือและกลไก อาชญากรรมข้ามชาติ ในระดับสากล*. หน้า 14-15.

⁸ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556. มาตรา 4.

อาชญากรรมในประเภทค้ายาเสพติด ค้าอาวุธ ค้ามนุษย์ในทางเพศ⁹ ใช้ความรุนแรง ข่มขู่บังคับเอาทรัพย์สิน และยึดหยุ่นประโยชน์มากมายของโลกาภิวัตน์ เช่น ที่ง่ายและเร็วขึ้นการเคลื่อนย้ายทางการเงินและการเดินทางระหว่างประเทศได้สร้างโอกาสให้กลุ่มอาชญากรข้ามชาติที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเพิ่มความหลากหลายและขยายกิจกรรมของพวกเขา กลุ่มอาชญากรตามประเพณีในดินแดนนั้นมีการพัฒนาหรือถูกแทนที่บางส่วนด้วยเครือข่ายขนาดเล็กและยึดหยุ่นกว่าที่มีสาขาในหลายเขตอำนาจศาล ในระหว่างการสอบสวนเหยื่อผู้ต้องสงสัยกลุ่มอาชญากรรมที่จัดตั้งขึ้นและรายได้จากอาชญากรรมอาจมีอยู่ในหลายรัฐ ยิ่งไปกว่านั้นอาชญากรรมที่มีการจัดการส่งผลกระทบต่อทุกรัฐไม่ว่าจะเป็นประเทศของการขนส่งการขนส่ง หรืออุปสงค์ เช่นนี้การก่ออาชญากรรมที่ทันสมัยจึงถือเป็นความท้าทายระดับโลกที่จะต้องเผชิญกับการตอบโต้ทั่วโลก

องค์การสหประชาชาติแบ่งประเภทของอาชญากรรมข้ามชาติออกเป็น 10 ประเภท ได้แก่

1. การลักลอบค้ายาเสพติด (Illicit Trafficking in Drugs)
2. การลักลอบนำคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย (Smuggling of Illegal Migrants)
3. การค้าอาวุธ (Arms Trafficking)
4. การลักลอบค้าอาวุธนิวเคลียร์ (Trafficking in Nuclear Material)
5. กลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย (Transnational Criminal Organization and Terrorism)
6. การค้าหญิงและเด็ก (Trafficking in Women and Children)
7. การลักลอบค้าชิ้นส่วนมนุษย์ (Trafficking in Body Parts)
8. การโจรกรรมและการลักลอบค้ายานพาหนะ (Theft and Smuggling of Vehicles)
9. การฟอกเงิน (Money Laundering)
10. การกระทำอื่น ๆ (Other Activities) ได้แก่ การโจรกรรมศิลปวัตถุ การให้สินบน

เจ้าหน้าที่ตำรวจ และข้าราชการอื่น ๆ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมทางสิ่งแวดล้อม อาชญากรรมทรัพย์สินทางปัญญา การฉ้อโกงประกันภัยทางทะเล และการแทรกซึมและการครอบงำธุรกิจถูกกฎหมาย¹⁰

จากประเภทอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว จึงจะได้ศึกษาข้อมูลการกระทำคามผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติบางประเภทที่สำคัญดังนี้

⁹ ชัยรัตน์ ศักดิ์โกศล. (2554). *การฟอกเงิน ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 12.

¹⁰ ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนนา. (2562). *อาชญากรรมข้ามชาติกับความมั่นคงของประเทศไทย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2562/hi2562-012.pdf>. [2562, 20 มิถุนายน].

2.1.2.1 การลักลอบค้ายาเสพติด (Illicit Trafficking in Drugs) รายงานยาเสพติดโลก 2019 (World Drug Report 2019) เป็นรายงานสถานการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับยาเสพติดทั่วโลกฉบับล่าสุดที่สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime — UNODC) จัดทำขึ้น โดยรายงานฉบับล่าสุดนี้นั้นมีข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับสถานการณ์ของเมทแอมเฟตามีน (methamphetamine หรือที่คนไทยคุ้นเคยกันในชื่อยาบ้า) จากทั่วโลก ดังนี้

จากรายงาน WORLD DRUG REPORT 2017 ได้ประมาณการผู้ติดยาเสพติดทั่วโลกปี 2015 พบว่ายาเสพติดที่สำคัญ ๆ ที่ได้รับความนิยมนั้นมีผู้ติดยา 183 ล้านคน สารสกัดจากฝิ่น 35 ล้านคน ยาบ้า-สารกระตุ้นต่าง ๆ 37 ล้านคน ยาอี 22 ล้านคน ยาแก้ปวด-ยานอนหลับ 18 ล้านคน และโคเคน 17 ล้านคน นอกจากนี้ใน เอกสารเผยแพร่ของ UNODC เมื่อวันที่ 22/6/2017 ยังระบุว่าทั่วโลกมีผู้ติดยาเสพติดประมาณ 250 ล้านคน โดยที่ราว 29.5 ล้านคน หรือร้อยละ 0.6 ของประชากรผู้ใหญ่ทั่วโลกกำลังประสบปัญหาและความทุกข์ทรมานสืบเนื่องมาจากการติดยาเสพติด โดยเฉพาะยาเสพติดประเภท 'สารสกัดจากฝิ่น' ซึ่งมีความอันตรายมากที่สุด ซึ่งผู้ติดยาเสพติดร้อยละ 70 ได้รับผลกระทบด้านลบต่อสุขภาพสูงสุดจากยาเสพติดชนิดนี้ ทั้งนี้การผลิตฝิ่นและโคเคนเติบโตขึ้น ในปี 2016 และการผลิตฝิ่นทั่วโลกเพิ่มขึ้นถึง 1 ใน 3 เมื่อเทียบกับปี 2015 สาเหตุหลักมาจากอัตราผลตอบแทนของการปลูกฝิ่นในอัฟกานิสถานสูงขึ้น ส่วนการขยายตัวของตลาดโคเคน พบว่าในปี 2013-2015, การปลูกโคคา (ที่นำไปสกัดเป็นโคเคน) เพิ่มขึ้นร้อยละ 30 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเพาะปลูกที่เพิ่มขึ้นในประเทศโคลอมเบีย โดยที่ตลาดรับซื้อโคเคนใหญ่ที่สุดคือทวีปอเมริกาเหนือและยุโรป

ในบรรดาสารกระตุ้นประเภทแอมเฟตามีน (amphetamine-type stimulant — ATS) เมทแอมเฟตามีนยังคงเป็น ATS ที่มีการผลิตมากที่สุด โดยดูได้จากการที่รัฐสมาชิกของ UNODC รายงานว่า ในช่วงปี ค.ศ. 2013-2017 มีการรื้อถอนห้องทดลองที่ใช้ลักลอบผลิต ATS ไปประมาณ 36,600 แห่ง ซึ่งประมาณ 96 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนดังกล่าวนี้เป็นห้องทดลองสำหรับผลิตเมทแอมเฟตามีน, ผลิตแอมเฟตามีน 2 เปอร์เซ็นต์ และผลิตยาอี (ecstasy) 1 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ จำนวนการจับกุมเมทแอมเฟตามีนยังเพิ่มขึ้นจากช่วงครึ่งหลังของยุค ค.ศ. 1990 จนถึง ค.ศ. 2001 เป็นอย่างมากด้วย โดยจำนวนครั้งของการจับกุมเมทแอมเฟตามีนได้เพิ่มขึ้นถึง 5 เท่าในช่วงปี ค.ศ. 2009-2017 ในขณะที่ยาอีและแอมเฟตามีนเพิ่มขึ้นเพียงสองเท่า ยิ่งไปกว่านั้น ในหมู่ ATS ด้วยกันนี้ เมทแอมเฟตามีนยังเป็น ATS ที่ถูกจับกุมได้ในปริมาณสูงสุดในช่วงปี ค.ศ. 2013-2017 คือคิดเป็น 66 เปอร์เซ็นต์ของปริมาณ ATS ที่จับกุมกันทั่วโลกในด้านของแหล่งผลิตใหญ่ โดยวัดจากจำนวนของห้องทดลองที่ลักลอบใช้ผลิตเมทแอมเฟตามีนกันอย่างลับๆ รัฐสมาชิกของ UNODC รายงานว่า

ในช่วงปี ค.ศ. 2013-2017 มีห้องทดลองในลักษณะดังกล่าวถูกรื้อถอนไปประมาณ 35,000 แห่ง ใน 31 ประเทศ โดย 90 เปอร์เซ็นต์ของห้องทดลองที่ถูกปิดไปดังกล่าวอยู่นั้นอยู่ในอเมริกาเหนือ ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา ตามมาด้วยเม็กซิโกและแคนาดา

รายงานระบุว่า ในช่วงปี ค.ศ. 2010-2017 จำนวนห้องทดลองที่ใช้สกัดกอบผลิตเมทแอมเฟตามีนในสหรัฐอเมริกาคลดลงไปถึง 80 เปอร์เซ็นต์ และหากเทียบกับช่วงเวลาที่มียูเอเอที่สูงสุดภายในปี ค.ศ. 2004 แล้วก็นับได้ว่าลดลงไปถึง 87 เปอร์เซ็นต์ ทว่า แม้จะเป็นเช่นนั้น ตลาดเมทแอมเฟตามีนในสหรัฐอเมริกาก็กลับเติบโตขึ้นทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทาน ซึ่งรายงานตั้งข้อสังเกตว่า ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะในขณะที่แหล่งผลิตภายในประเทศลดน้อยลงไป แต่การนำเข้าจากแหล่งผลิตในประเทศใกล้เคียงอย่างเม็กซิโกนั้นเพิ่มสูงขึ้น

เมื่อพิจารณาปริมาณเมทแอมเฟตามีนที่จับกุมได้โดยคิดเป็นรายภูมิภาค รายงานบ่งชี้ว่า ตลาดเมทแอมเฟตามีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นเติบโตอย่างรวดเร็วที่สุด โดยปริมาณเมทแอมเฟตามีนที่จับกุมได้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงปี ค.ศ. 2007-2017 นั้นเพิ่มขึ้นถึง 8 เท่า (เพิ่มขึ้นเป็น 82 ตันหรือคิดเป็น 45 เปอร์เซ็นต์ของปริมาณที่จับกุมได้ทั่วโลก) และข้อมูลเบื้องต้นของปี ค.ศ. 2018 ก็บ่งชี้ว่าปริมาณเมทแอมเฟตามีนที่จับกุมได้นั้นเพิ่มขึ้น ไปจนถึงประมาณ 116 ตัน

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในส่วนของเมทแอมเฟตามีนชนิดเม็ดแล้ว (เมทแอมเฟตามีนอีกชนิดคือแบบเกล็ด) ข้อมูลเบื้องต้นของปี ค.ศ. 2018 ระบุว่ามีการจับกุมเมทแอมเฟตามีนชนิดเม็ดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกได้ถึง 760 ล้านเม็ด ซึ่งในจำนวนนี้มีมากกว่า 515 ล้านเม็ดที่เป็นการจับกุมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และอาจจะทำให้ไทยมีปริมาณเมทแอมเฟตามีนที่จับกุมได้แซงแชมป์หลายสมัยอย่างจีนไปแล้ว¹¹

2.1.2.2 การค้ามนุษย์ (Trafficking in Person) หมายถึง การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัยหรือการรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยวิธีการขู่ข่ม หรือด้วยการใช้กำลัง หรือด้วยการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใด ด้วยการลักพาตัว ด้วยการฉ้อโกง ด้วยการหลอกลวงด้วยการใช้อำนาจโดยมิชอบหรือด้วยการใช้สถานะความเสี่ยงภัยจากการค้ามนุษย์โดยมิชอบ หรือมีการให้ หรือรับเงิน หรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจ ควบคุมบุคคลอื่นเพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงประโยชน์ การแสวงประโยชน์อย่างน้อยที่สุด ให้รวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่นหรือการแสวงประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น

¹¹ ฉัฐเมธี สัยเวช. (2562). *สถานการณ์เมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ทั่วโลกจาก “รายงานยาเสพติดโลก 2019”* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://thaipublica.org/2019/06/natmaytee-006>. [2562, 26 มิถุนายน].

การบังคับใช้แรงงานหรือบริการการเอาคนลงเป็นทาสหรือการกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้อำนาจ หรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย¹²

ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นหนึ่งในการทำลายสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงที่สุด องค์การแรงงานสากล (International Labor Organization) คาดว่ามีประชากรราว 12.3 คนในโลกตกเป็นเหยื่อของการบังคับใช้แรงงาน ซึ่งจำนวน 2.3 ล้านคนเป็นผลมาจากการค้ามนุษย์ มีผู้หญิงและเด็กอย่างน้อย 200,000 คนถูกลักลอบขายจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปยังประเทศต่าง ๆ กว่า 20 ประเทศทั่วโลก เนื่องจากได้ค่าตอบแทนสูง และเป็นที่ต้องการของตลาดโดยเฉพาะในประเทศอุตสาหกรรม

Trafficking in Person Report : TIP REPORT คือ รายงานการค้ามนุษย์ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นรายงานประจำปีที่กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา มีหน้าที่ต้องจัดทำตามกฎหมาย Trafficking Victims Protection Act of 2000 (TVPA) เพื่อเสนอต่อสภาสหรัฐเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รายงานฯ จะครอบคลุมประเทศต่าง ๆ ซึ่งถูกตัดสินว่าเป็นประเทศต้นทาง ประเทศปลายทาง ประเทศทางผ่าน สำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในรูปแบบที่ร้ายแรงจำนวนมาก เนื่องจากการค้ามนุษย์มีแนวโน้มที่จะขยายตัวไปทุกประเทศในโลก รายงานเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ เป็นการบรรยายถึงขอบเขตและลักษณะของปัญหาการค้ามนุษย์ เหตุผลในการรวมประเทศดังกล่าวไว้ในรายงาน และความพยายามของรัฐบาลนั้น ๆ ในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์ รายงานยังรวมถึงการประเมินผลว่าความพยายามในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์ของรัฐบาลในแต่ละประเทศนั้นสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำในการจัดการค้ามนุษย์ตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย TVPA ตามที่ได้มีการแก้ไขแล้วหรือไม่ นอกจากนี้ รายงานยังรวมข้อเสนอแนะในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อต่อสู้กับการค้ามนุษย์ รายงานส่วนที่เหลือจะอธิบายถึงความพยายามของรัฐบาลแต่ละประเทศในการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์คุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อ และป้องกันการค้ามนุษย์ รายงานของแต่ละประเทศจะอธิบายพื้นฐานในการจัดให้ประเทศอยู่ในระดับ 1, ระดับ 2, ระดับ 2 ที่ถูกจับตามองหรือระดับ 3 ถ้าประเทศใดถูกจัดให้อยู่ในระดับ 2 ที่ถูกจับตามอง รายงานจะอธิบายว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้นโดยใช้คำอธิบายซึ่งมีอยู่ในกฎหมาย TVPA ตามที่ได้มีการแก้ไขแล้ว

¹² กระทรวงแรงงาน. (2556). *พิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children) แผนท้ายอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime)*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.mol.go.th/content/human_trafficking. [2562, 26 มิถุนายน].

ความหมายของการจัดระดับ : Tier 1, Tier 2, Tier 2 Watch list, Tier 3

ระดับ 1 (Tier 1) : ประเทศซึ่งรัฐบาลปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมาย TVPA โดยสมบูรณ์

ระดับ 2 (Tier 2) : ประเทศซึ่งรัฐบาลไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมาย TVPA โดยสมบูรณ์แต่กำลังใช้ความพยายามอย่างยิ่งในการที่จะปฏิบัติให้ได้ตาม มาตรฐานเหล่านั้น

ระดับ 2 ที่ถูกจับตามอง (Tier 2 Watch list) : ประเทศที่รัฐบาลไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมาย TVPA โดยสมบูรณ์แต่กำลังใช้ความพยายามอย่างยิ่งในการที่จะปฏิบัติให้ได้ตามมาตรฐานเหล่านั้น และ

ก) จำนวน สุทธิของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของรูปแบบที่รุนแรงของการค้ามนุษย์ มีจำนวนมาก หรือกำลังเพิ่มขึ้นมาก หรือ

ข) ไม่สามารถแสดงหลักฐานว่ามีความพยายามเพิ่มขึ้นที่จะต่อสู้กับรูปแบบที่รุนแรงของการค้ามนุษย์จากปีที่ผ่านมา หรือ

ค) การตัดสินใจว่าประเทศนั้นกำลังใช้ความพยายามอย่างมากที่จะปฏิบัติให้ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำมาจากการให้คำมั่น สัญญา ของประเทศนั้น ที่จะดำเนิน มาตรการเพิ่มเติมในปีถัดมา

ระดับ 3 (Tier 3) : ประเทศต่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำ โดยสมบูรณ์และไม่ได้ใช้ความพยายาม อย่างมีนัยสำคัญที่จะดำเนินการดังกล่าว

กระบวนการวิธีการประเมินโดยกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ได้จัดทำรายงานฉบับนี้ขึ้น โดยใช้ข้อมูลจากสถานทูตสหรัฐฯ ในประเทศต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลประเทศต่าง ๆ องค์กร เอกชนและองค์กรระหว่างประเทศ รายงานที่มีการตีพิมพ์ การเดินทางไปวิจัยในทุกภูมิภาค และ ข้อมูลที่มีผู้ส่งมาที่ tipreport@state.gov ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่ได้จัดทำขึ้นสำหรับองค์กรเอกชนและ บุคคลทั่วไปเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าของรัฐบาลในการจัดการกับปัญหาการค้า มนุษย์ เจ้าหน้าที่ทางการทูตของสหรัฐฯ ได้รายงานเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการค้ามนุษย์และ ปฏิบัติการของรัฐบาลโดย อาศัยการวิจัยอย่างละเอียดถี่ถ้วน รวมไปถึงการพบปะกับข้าราชการจาก หน่วยงานต่าง ๆ ผู้แทนองค์กรเอกชนในประเทศและระหว่างประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ ข้าราชการ นักหนังสือพิมพ์ นักวิชาการ และผู้ตกเป็นเหยื่อที่รอดมา ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับรายงานประจำปีนี้ ทางกระทรวงการต่างประเทศได้พิจารณาแหล่งข้อมูลของทุก ๆ ประเทศ ด้วยมุมมองใหม่ในการประเมินผล

การประเมินความพยายามในการต่อต้านการค้ามนุษย์ของรัฐบาลแต่ละประเทศแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 จำนวนผู้ตกเป็นเหยื่อที่มีนัยสำคัญ ในขั้นแรก กระทรวงการต่างประเทศ กำหนดว่าประเทศนั้นเป็น “ประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน หรือประเทศปลายทาง สำหรับจำนวน ผู้ตกเป็นเหยื่อของรูปแบบที่รุนแรงของการค้ามนุษย์ในจำนวนที่มีนัยสำคัญ” โดยยึดหลักทั่ว ๆ ไป ว่ามีจำนวนผู้ตกเป็นเหยื่อ 100 คนหรือมากกว่านั้น ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ใช้ในรายงานฉบับ ก่อนๆ หน้านี้ ในประเทศซึ่งไม่มีข้อมูลดังกล่าว ประเทศเหล่านั้นจะไม่ได้รับการจัดอยู่ในกลุ่มต่าง ๆ แต่จะนำมารวมไว้ในส่วนที่เรียกว่ากรณีพิเศษ (Special Case Section) เมื่อประเทศเหล่านั้นมีข้อบ่งชี้ ว่ามีการค้ามนุษย์

ขั้นที่สอง การจัดกลุ่ม กระทรวงการต่างประเทศจัดให้แต่ละประเทศที่อยู่ในรายงาน การค้ามนุษย์ประจำปี 2549 อยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในจำนวนทั้งหมดสี่กลุ่ม ซึ่งในรายงานฉบับนี้ เรียกว่าระดับ ตามที่ได้รับมอบอำนาจโดยกฎหมาย TVPA การจัดกลุ่มพิจารณาจากระดับของการ ดำเนินการของรัฐบาลในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์มากกว่าที่จะดูที่ขนาดของปัญหา แม้ว่าเรื่องนี้ ก็เป็นเรื่องที่สำคัญก็ตาม ในขั้นต้น กระทรวงการต่างประเทศจะประเมินผลว่ารัฐบาลปฏิบัติตาม มาตรฐานขั้นต่ำตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย TVPA ในการที่จะจัดการค้ามนุษย์โดยสมบูรณ์ หรือไม่ รัฐบาลที่ดำเนินการดังกล่าวได้สมบูรณ์จะถูกจัดให้อยู่ในระดับ 1 สำหรับรัฐบาลซึ่งกำลังใช้ ความพยายามอย่างยิ่งในการที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำจะถูกจัดให้อยู่ในระดับ 2 รัฐบาล ซึ่งไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำ โดยสมบูรณ์และไม่ได้ใช้ความพยายามอย่างมีนัยสำคัญในการ ที่จะดำเนินการดังกล่าวจะถูกจัดให้อยู่ในระดับ 3 และท้ายที่สุดจะนำเกณฑ์สำหรับบัญชีประเทศ ที่ต้องจับตามองเป็นพิเศษ (Special Watch List) มาพิจารณาและถ้าลักษณะตรงกับที่ระบุไว้ในเกณฑ์ ประเทศที่อยู่ในระดับ 2 ก็จะถูกจัดให้อยู่ในระดับ 2 ที่ถูกจับตามอง

บทลงโทษที่อาจนำไปใช้กับประเทศที่อยู่ในระดับ 3 รัฐบาลของประเทศในระดับ 3 อาจถูกมาตรการลงโทษบางอย่าง รัฐบาลสหรัฐฯ อาจระงับความช่วยเหลือ ซึ่งไม่ใช่ ด้านมนุษยธรรมและความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องกับการค้า ประเทศซึ่งไม่ได้รับการช่วยเหลือดังกล่าว จะถูกปฏิเสธหรือระงับเงินสำหรับการเข้าร่วมในโครงการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาและ วัฒนธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมาย TVPA รัฐบาลของประเทศเหล่านี้จะต้องเผชิญกับการ คัดค้านจากสหรัฐฯ ในเรื่องของการช่วยเหลือ (ยกเว้นความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรม ความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องกับการค้า และความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบางอย่าง) จากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก เป็นต้น¹³

¹³ กระทรวงแรงงาน. (ม.ป.ป.). *ปัญหาการค้ามนุษย์*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.mol.go.th/content/human_trafficking. [2562, 26 มิถุนายน].

สหรัฐฯ เผยรายงานการค้ามนุษย์ (Trafficking In Persons Report 2018) ฉบับล่าสุด ที่สำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลสถานการณ์การค้ามนุษย์ใน 189 ประเทศทั่วโลก โดยในปีนี้อัปเดตจัดอันดับให้อยู่ใน ‘กลุ่ม tiers 2’ กลุ่มประเทศที่มีความพยายามในการแก้ไขและตรวจสอบการลักลอบค้ามนุษย์อย่างจริงจัง หลังก่อนหน้านี้สหรัฐฯ จัดอันดับให้ไทยอยู่ใน ‘กลุ่ม tiers 2 บัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามอง (Tier 2 Watch List)’ 2 ปีติดต่อกัน สถานการณ์การค้ามนุษย์ในไทยเคยแย่ที่สุด และถูกจัดอยู่ใน ‘กลุ่ม tiers 3’ เมื่อปี 2014 และ 2015 ที่ผ่านมา โดยการเปลี่ยนแปลงอันดับในครั้งนี้ นับว่าไทยมีพัฒนาการในการแก้ไข และจัดการปัญหาดังกล่าวดีที่สุดในรอบ 9 ปี นับตั้งแต่ปี 2009

ประเทศส่วนใหญ่ที่ได้รับการสำรวจใน TIP 2018 มากกว่า 40% ถูกจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่ม tiers 2 โดยมี 4 ประเทศที่สหรัฐฯ จะเฝ้าระวังและติดตามเป็นพิเศษได้แก่ ลิเบีย เซนต์มาร์ติน โชมเลีย และเยเมน ขณะที่แคนาดา ฝรั่งเศส อังกฤษ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา และประเทศแถบสแกนดิเนเวีย ล้วนถูกจัดอยู่ในกลุ่ม tiers 1 กลุ่มที่รัฐบาลมีความพยายามแก้ไขและตรวจสอบอย่างจริงจัง จนอัตราการลักลอบค้ามนุษย์ภายในประเทศอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยฟิลิปปินส์ เป็นเพียงชาติเดียวในย่านอาเซียนที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มนี้ ประเทศสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติอย่างจีนและรัสเซีย รวมถึงเพื่อนบ้านของไทยอย่างลาวและเมียนมา ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่ม tiers 3 ซึ่งสถานการณ์การค้ามนุษย์อยู่ในเกณฑ์น่าเป็นห่วง อีกทั้งรัฐบาลแต่ละประเทศจะแก้ไขปัญหาได้อย่างจริงจัง

TIP 2018 ระบุว่า ไทยมีความพยายามในการที่จะจัดการกับปัญหาการค้ามนุษย์อย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเทียบกับรายงานฉบับก่อนหน้า ในปีนี้ไทยจึงได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มที่ดีขึ้นที่ผ่านมามีความพยายามในการดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เพิ่มมากขึ้น มีการจัดตั้งหน่วยงานที่เข้ามาดูแลและจัดการประเด็นนี้ โดยเฉพาะ มีขั้นตอนกระบวนการที่กระชับขึ้น รวมถึงรัฐบาลเข้าไปมีส่วนในการสอบสวนและติดตามผลอย่างจริงจัง แม้ว่าการรับสินบนหรือสมรู้ร่วมคิดกับเจ้าหน้าที่รัฐ จะยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการแก้ไขปัญหาี้ พร้อมทั้งเสนอแนะให้ไทยดำเนินคดีและตัดสินโทษ โดยใช้แนวทางที่เน้นผู้ตกเป็นเหยื่อเป็นศูนย์กลาง รวมถึงควรเพิ่มความพยายามในการระบุดังกล่าวของผู้ก่อการการค้ามนุษย์ให้ชัดเจนเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มบุคคลไร้สัญชาติ ผู้อพยพ ผู้ลี้ภัย หรือแม้แต่ชาวประมงและแรงงานต่างด้าว ล้วนแต่เป็นกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงที่จะเข้ามาพัวพันกับปัญหานี้แทบทั้งสิ้น¹⁴

¹⁴ ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ. (2561). รายงานการค้ามนุษย์สหรัฐฯ 2018 ยกไทยขึ้น tiers 2 ดีสุดในรอบ 9 ปี ลาว เมียนมา และจีน อยู่ในกลุ่มสุดท้ายลักลอบค้ามนุษย์สูง. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://thestandard.co/trafficking-in-persons-report-2018/>. [2562, 26 มิถุนายน].

2.1.2.3 อาชญากรรมทางทะเล หรือปัญหาโจรสลัด

จากกระแสโลกาภิวัตน์ การเพิ่มขึ้นของประชากรโลก การเติบโตรวมไปถึงการเรียกร้องสิทธิของ ชนกลุ่มน้อย ชนชายขอบ กอปรกับลักษณะกายภาพทางทะเลที่มีการเชื่อมต่อและยากต่อการเฝ้าระวัง เป็นช่องว่างทำให้เกิดการประกอบอาชญากรรมข้ามชาติทางทะเลต่าง ๆ ที่หลากหลาย อาทิเช่น การลักลอบค้ายาเสพติด การลักลอบเข้าเมือง การค้ามนุษย์ การกระทำอันเป็นโจรสลัด และการปล้น เรือโดยใช้อาวุธ รวมถึงการก่อการร้ายทางทะเล¹⁵ การค้าขายกว่า 90% ในโลกอาศัย การขนส่งทางทะเล โดยเฉพาะในช่องแคบมะละกาที่มีการค้าขายกว่า 40% การที่ช่องแคบมะละกา เป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญเชื่อมโยงท่าเรือกว่า 600 แห่งใน 120 ประเทศ มีเรือสัญจรผ่านราวปีละ 140,000 ลำ ฉะนั้นจึงเป็น โอกาสที่โจรสลัดจะอาศัยความสำคัญนี้เป็นช่องทางในการดักปล้นเรือสินค้าที่สัญจรผ่านช่องแคบมะละกา ปัญหาโจรสลัดในช่องแคบมะละกาจึงมิใช่เพียงปัญหาของ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น แต่เป็นปัญหาสำคัญระดับโลก

2.1.2.4 อาชญากรรมทางการเงิน ประกอบไปด้วยธุรกรรมการเงินผิดกฎหมาย และความผิดพลาดทางการค้า องค์การเพื่อความซื่อสัตย์มั่นคงทางการเงินแห่งโลก (Global Financial Integrity หรือ GFI) คาดว่าการทำธุรกรรมการเงินผิดกฎหมายมีมูลค่าถึง 859 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย เป็นสามประเทศ ที่เสียหายจากการทำธุรกรรมการเงินมากที่สุด ในส่วนของความผิดพลาดทางการค้านั้น เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยกว่าการทำธุรกรรมการเงินที่ผิดกฎหมาย เป็นการกระทำที่กำไรของบริษัทถูกย้ายจากประเทศกำลังพัฒนาไปฝากไว้ที่ธนาคาร หรือสถาบันการเงินในประเทศที่พัฒนา แล้ว ส่งผลให้รัฐบาลประเทศกำลังพัฒนาต้องเสียหายจากการที่ไม่สามารถเก็บภาษีได้

2.1.2.5 อาชญากรรมทางสิ่งแวดล้อม เป็นการกระทำผิดที่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การค้าสัตว์ป่า การขนย้ายขยะที่เป็นพิษ การลักลอบค้าไม้ เป็นต้น การค้าสัตว์ป่าและพันธุ์พืชในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สาเหตุสำคัญมาจากเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมากที่สุดในโลก โดยสัตว์ที่ถูกลักลอบค้ามากที่สุดได้แก่สัตว์เลื้อยคลาน ม้าน้ำ และนก ซึ่งพบมากในมาเลเซีย เวียดนาม และอินโดนีเซีย การประมงผิดกฎหมายก็เป็นอีกหนึ่งอาชญากรรมทางสิ่งแวดล้อมที่พบมาในภูมิภาคโดยเฉพาะในอินโดนีเซีย และในส่วนของ การลักลอบค้าไม้ อินโดนีเซียเองก็เป็น

¹⁵ กมลินทร์ พินิจภูวดล และเผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์. (2559). *ความมั่นคงทางทะเล*. รายงานศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน). หน้า 42.

ประเทศที่ต้องเผชิญปัญหานี้มากที่สุด กรมป่าไม้อิน โดนิเซียคาดว่าประเทศต้องสูญเสียจากการค้าไม้เถื่อนในแต่ละปีราว 1.6-2.8 ล้านเหรียญสหรัฐ¹⁶

2.1.2.6 การลักลอบค้าอาวุธเถื่อน ส่วนมากเป็นอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา (small arms and light weapons) อาทิ ปืนพก ปืนไรเฟิล ปืนร็วอลเวอร์ ถูกผลิตขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นอาวุธสงครามทั้งของรัฐและตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ แม้ว่าปัจจุบันอาวุธปืนจะเป็นสินค้าผิดกฎหมาย แต่อาวุธในลักษณะดังกล่าวกลับส่งผ่านและแพร่หลายในภูมิภาคแห่งนี้ เนื่องจาก บางพื้นที่ยังมีการต่อสู้ระหว่างกองกำลังของรัฐบาลและกลุ่มผู้ต่อต้านรัฐ ทั้งยังไม่มีท่าทีว่าจะสงบลงในเร็ววัน เช่น การสู้รบในเมียนมา ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย และความไม่สงบในพื้นที่เกาะมินดาเนาทางภาคใต้ของฟิลิปปินส์ กอปรกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีเขตชายแดนค่อนข้างยาวและน่านน้ำที่กว้างเอื้อต่อการลักลอบค้าอาวุธ ส่งผลให้การออกมาตรการควบคุมและการเข้าดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นไปได้ยากลำบาก

อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่รัฐ ไม่ว่าจะเป็ทหารหรือตำรวจ สามารถครอบครองอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาได้อย่างถูกกฎหมายและค่อนข้างได้รับที่นิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีน้ำหนักเบาพกพาง่าย มีความแข็งแรงทนทาน มีอานุภาพร้ายแรง แม้จะมีการกำหนดว่าบุคคลกลุ่มใดสามารถครอบครองอาวุธดังกล่าวได้ไว้อย่างชัดเจน แต่ก็เป็นที่ทราบกันดีว่าบุคคลทั่วไปอีกจำนวนมากซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่รัฐกลับมีไว้ในครอบครองได้ เนื่องจากเป็นสินค้าหาได้ง่าย หากทราบแหล่งการซื้อขาย อานุภาพความรุนแรงของอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา นั้น ได้ก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนซึ่งเป็นทุนมนุษย์ที่สำคัญ และเกี่ยวเนื่องไปถึงต้นทุนทางเศรษฐกิจอีกด้วย โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องแรงงาน ตลอดจนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของกลุ่มนักลงทุนและนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามา

2.1.2.7 การลักลอบค้ากังซ้าง นับเป็นปัญหาที่ยังดำรงอยู่และมีท่าทีรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากมีความต้องการกังซ้างมาใช้เป็นเครื่องประดับ เครื่องรางของขลัง ตำรับยาแผนโบราณ ตลอดจนสิ่งบ่งบอกฐานะทางสังคม กังซ้างเป็นของมีค่าหายากมาตั้งแต่สมัยโบราณ ขณะที่ปัจจุบันก็มีความต้องการกังซ้างเพิ่มสูงมาก โดยเฉพาะประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีปริมาณสูงขึ้นมาตั้งแต่ทศวรรษ 2515 อันเนื่องมาจากผลการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคนี้ จึงทำให้มีการล่ากังซ้างเพื่อเอามากขึ้นจนประชากรกังซ้างในเอเชียและแอฟริกาลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว

¹⁶ Mely Caballero – *Anthony and Pau Khan Khup Hangzo, “Transnational Crime,” in Non-Traditional Security in Asia: Issues, Challenges and Framework for Action* (ความไม่มั่นคงรูปแบบใหม่ในเอเชีย: ประเด็น, ความท้าทายและกรอบการปฏิบัติ), Singapore: ISEAS–Yusof Ishak Institute, 2015. หน้า 234-266. แปลและเรียบเรียงโดย ชัชฎา กำลังแพทย์.

แม้ภูมิภาคอาเซียนจะมีใช้ปลายทางของการลักลอบค้างาช้าง แต่หลายประเทศในภูมิภาคก็เป็นทางผ่านของขบวนการลักลอบค้างาช้างรวมถึงสัตว์ป่าและพันธุ์พืชหายากอื่นๆ ตามรายงานของ TRAFFIC ซึ่งเป็นเครือข่ายจับตาการค้าสัตว์ป่าทั่วโลกพบว่า การค้าสัตว์ป่าผิดกฎหมายโดยเฉพาะงาช้างและนอแรดมีจุดหมายปลายทางที่ประเทศจีน โดยเฉพาะในตลาดเครื่องยาจีนที่ยังมีความเชื่อและมีความนิยมนำอวัยวะจากสัตว์หายากมาปรุงเป็นยาบำรุงกำลัง การมีสถานะเป็นทางผ่านของขบวนการลักลอบค้างาช้างพบได้ในประเทศที่อยู่ตอนในหรือส่วนภาคพื้นสมุทรของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ไทย เวียดนาม ลาว มาเลเซีย เป็นต้น ซึ่งประเทศเหล่านี้สามารถสกัดกั้นและจับกุมขบวนการลักลอบการค้างาช้างได้เป็นประจำ

หากพิจารณาช่วงเวลาไม่นานมานี้มักปรากฏข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการลักลอบค้างาช้างอยู่บ่อยครั้งในหลายประเทศ โดยเมื่อต้นเดือนกรกฎาคม 2560 ทางกรมเวียดนามตรวจยึดงาช้างที่ซุกซ่อนอยู่ในถังผลไม้เป็นจำนวน 2.7 ตัน เจ้าหน้าที่เปิดเผยว่างาช้างเหล่านี้มีต้นทางมาจากแอฟริกา และเป็นการตรวจยึดงาช้างได้ครั้งใหญ่ในรอบหลายปีที่ผ่านมา และช่วงปลายเดือนเดียวกัน เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิของไทยได้ตรวจยึดงาช้างแอฟริกาที่มีทั้งชนิดแปรรูปและแบบท่อน จำนวน 75 กิโลกรัม ทั้งยังจับกุมชาวเวียดนาม 2 ราย ซึ่งเป็นเจ้าของกระเป๋างาช้างดังกล่าว ซึ่งเดินทางมาจากประเทศเอธิโอเปียและมีจุดหมายปลายทางที่ประเทศลาว และกรณีล่าสุดที่พบเกิดขึ้นในมาเลเซียเมื่อต้นเดือนสิงหาคม 2560 ทางกรมมาเลเซียเปิดเผยว่าได้ตรวจพบงาช้างจำนวน 23 ชิ้น ซึ่งซุกซ่อนอยู่ในกล่องอาหารภายในคลังสินค้าสนามบินของกรุงกัวลาลัมเปอร์ รวมมูลค่าราว 2.1 ล้านบาท จะเห็นว่าในช่วงเวลาสั้นๆ การลักลอบค้างาช้างเกิดขึ้นบ่อยครั้งมากและได้ใช้เส้นทางผ่านในหลายประเทศของภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากรายงานของหนังสือพิมพ์ The Guardian ของอังกฤษได้เปิดโปงเส้นทางและเครือข่ายการค้าสัตว์ป่าในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพบว่าทั้งเจ้าหน้าที่รัฐ นักธุรกิจและผู้มีอิทธิพลได้อำนวยความสะดวกให้กับขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่า โดยมีเส้นทางการค้าเลี้ยง/ส่งผ่านสัตว์ป่าและผลิตภัณฑ์เช่น งาช้าง นอแรดมาจากแอฟริกาผ่านมาทางประเทศไทย มาถึงจุดเชื่อมต่อสำคัญที่จังหวัดนครพนมจากนั้นจะส่งผ่านลาวออกสู่เวียดนามที่เมือง Son Tay และเข้าสู่ตลาดในประเทศจีน ซึ่งเป็นประเทศปลายทาง นอกจากนี้ รายงานจากกลุ่ม TRAFFIC เพิ่มเติมอีกว่า ประเทศมาเลเซียเริ่มมีความสำคัญขึ้นมาสำหรับขบวนการลักลอบค้างาช้างและสัตว์ป่า โดยใช้มาเลเซียเป็นจุดผ่านสินค้าผิดกฎหมายดังกล่าวแล้วส่งผ่านไปยังประเทศไทยหรือเวียดนามเป็นขั้นต่อไป

คณะกรรมการขององค์รอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์หรือ CITES (ไซเตส) ได้จับตาการแก้ไขปัญหาลักลอบการค้างาช้างในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะประเทศที่ลงนามในอนุสัญญานี้ อย่างเช่น

ประเทศไทยได้รับแถลงการณ์เตือนจากไซเตสว่า อาจถูกสั่งห้ามค้าขายสัตว์และพืชป่าใกล้สูญพันธุ์ กับนานาชาติหากไม่แก้ไขปัญหาการลักลอบค้าางาช้างอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม และในการไซเตสครั้งล่าสุดเมื่อปีที่แล้ว ที่ประชุมก็มีมติกดดันให้ไทยปิดตลาดการค้าาช้างซึ่งยังเปิดอย่างถูกกฎหมายอยู่นั้น โดยเร็วที่สุด ส่วนทางการไทยเองก็เพิ่มบทบาทเชิงรุก โดยการตั้งศูนย์เฉพาะกิจปฏิบัติการปราบปรามการค้าาช้างเมื่อต้นปีนี้ เพื่อให้มีการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าาช้างให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่เวียดนามซึ่งเป็นตลาดการค้าาช้างและนอแรดที่สำคัญในภูมิภาคก็ได้รับแรงกดดันจากที่ประชุมไซเตสให้หาทางหยุดยั้งการค้าาช้างและนอแรดภายในเวลา 1 ปี ส่วนประเทศปลายทางของการลักลอบค้าาช้างผิดกฎหมายอย่างจีนได้ร่วมมือกับประชาคมโลก โดยประกาศให้ยุติการค้าาช้างภายในเดือนมีนาคม 2560 และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับงาช้างทั้งหมดจะเสร็จสมบูรณ์ภายในสิ้นปี 2560 ซึ่งได้รับเสียงชื่นชมจากกลุ่มอนุรักษ์สัตว์ป่าต่าง ๆ ว่าเป็นสัญญาณที่ดีของการยุติตลาดงาช้างที่ใหญ่ที่สุดในโลกและเป็นปัจจัยสำคัญต่อการแก้ไขวิกฤติการค้าาช้างในแอฟริกา

อาชญากรรมข้ามชาติที่ยกขึ้นมากล่าวข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างของปัญหาที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องและได้ส่งกระทบต่อความมั่นคงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หากพิจารณากรอบความร่วมมือในการแก้ไขและขจัดปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติของอาเซียนพบว่า *กลไกความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมเกิดขึ้นหลังการออก “ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยอาชญากรรมข้ามชาติ” (Declaration on Transnational Crime)* อันเป็นผลมาจากการประชุมของอาเซียนว่าด้วยอาชญากรรมข้ามชาติเมื่อปี 2540 เอกสารฉบับนี้เป็นการแสดงเจตนารมณ์ร่วมกันของอาเซียนเพื่อจะแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติสอดคล้องกับกระแสนิยมของประชาคมโลก ขณะเดียวกัน เอกสารฉบับเดียวกันนี้ยังเป็นเสมือนกรอบพื้นฐาน (*Basic Framework*) การกำหนดกลไกความร่วมมือของอาเซียน โดยมีกลไกที่สำคัญอย่างี่ประชุมระดับรัฐมนตรีด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime – AMMTC) จัดขึ้นทุกๆ 2 ปี นอกจากนี้ ยังมีการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านยาเสพติด (ASEAN Senior Officials on Drug Matters : ASOD) และการประชุมของผู้บัญชาการตำรวจของชาติสมาชิกอาเซียน (ASEAN Chiefs of National Police: ASEANAPOL) รวมถึงการผลักดันให้มีศูนย์อาเซียนว่าด้วยอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Centre on Transnational Crime: ACOT) เพื่อเป็นหน่วยประสานงานระดับภูมิภาคสำหรับสนับสนุนการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติโดยการแบ่งปันข้อมูล ตลอดจนการประสานความร่วมมือทั้งด้านนโยบายและการปฏิบัติงานร่วมกัน ในเวลาต่อมา สมาชิกอาเซียนได้เห็นพ้องให้มีการจัดประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Senior Officials Meeting on

Transnational Crime: SOMTC) เพื่อเป็นหน่วยประสานและกำกับการดำเนินงานตามแผนงานและนโยบายในระดับการปฏิบัติงานอีกด้วย¹⁷

2.1.3 นโยบายในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศไทย

ประเทศไทยตระหนักถึงสถานการณ์ภัยคุกคามข้ามชาติที่มีความซับซ้อนและรุนแรงยิ่งขึ้น อีกทั้งส่งผลกระทบต่อในวงกว้างทั้งด้าน เศรษฐกิจและสังคมและประเทศโดยรวม และได้กำหนดไว้ในนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564 ในส่วนของนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป นโยบายที่ 5 ให้มีการสร้างเสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ โดยมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการ และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติของไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น¹⁸ ประเทศไทยมีนโยบายระดับชาติในการมุ่งเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวและการเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคในด้านต่าง ๆ เป็นช่องทางให้คนแสวงประโยชน์ในการกระทำความผิดได้ง่าย ด้านกลไกภาครัฐ ประกอบด้วย ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ การบริหารจัดการกลไกภาครัฐ กฎหมายและการบังคับใช้ระบบฐานข้อมูลบุคลากรภาครัฐ เครื่องมือและเทคโนโลยีและงบประมาณด้านความตระหนักของประชาชน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความตระหนักเกี่ยวกับภัยและผลกระทบจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ โดยมองว่าปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติเป็นเรื่องไกลตัว ส่งผลให้ประชาชนตกเป็นเหยื่อรวมถึงขาดการให้ความร่วมมือกับภาครัฐด้านความร่วมมือระหว่างประเทศยังต้องการความร่วมมือในการป้องกันปราบปรามปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติกับประเทศเพื่อนบ้าน ในระดับปฏิบัติมากขึ้น รวมทั้งการดำเนินการเชิงรุกในการแสวงหาประโยชน์จากกรอบหรือกลไกความร่วมมือทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี¹⁹

2.1.4 รูปแบบอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย

อาชญากรรมข้ามชาติเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non-traditional Security Threat) ประเภทหนึ่ง ที่ปัจจุบันได้ทวีความรุนแรง และมีความซับซ้อนและเกี่ยวโยงกันมากขึ้น ซึ่งเป็นผลจากพัฒนาการทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงข้ามพรมแดนที่สะดวกยิ่งขึ้น ระบบเศรษฐกิจและการเมืองที่เปิดกว้างมากขึ้น ทำให้ความสามารถในการโยกย้าย

¹⁷ ASEAN WATCH. (2017). *อาชญากรรมข้ามชาติในอาเซียน: การลักลอบค้าสิ่งผิดกฎหมาย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.aseanwatch.org/2017/10/13/current-issues-0260-อาชญากรรมข้ามชาติ>. [2562, 26 มิถุนายน].

¹⁸ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2558). *ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2558-2564*. หน้า 4.

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

ทั้งคน ทุน และสิ่งขอมิเพิ่มตามไปด้วย ประกอบกับผลประโยชน์จึงมหาศาล อาชญากรรมข้ามชาติ จึงส่งผลกระทบต่อประเทศในทุกด้าน ทั้งความมั่นคงเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและด้านอื่น ๆ²⁰

ประเทศไทยประสบภัยจากอาชญากรรมข้ามชาติหลัก ๆ ได้แก่ ปัญหายาเสพติด การค้ามนุษย์และการลักลอบขนคนเข้าเมือง การฟอกเงิน การลักลอบค้าอาวุธ การกระทำอันเป็นโจรสลัด อาชญากรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศอาชญากรรมทางการเงิน ในส่วนของ การฉ้อโกง ประชาชน การปลอมแปลงธนบัตร การปลอมแปลงหนังสือเดินทางและ เอกสารปลอม อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมสิ่งแวดล้อม รวมถึงความเกี่ยวโยงกันระหว่างอาชญากรรมข้ามชาติ สาขาต่าง ๆ อาทิ ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติด กับการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งใช้ผู้หลบหนีเข้าเมืองดำเนินการลำเลียงยาเสพติด ผ่านเข้ามาทางพรมแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน การค้ายาเสพติดหรือการค้าผลผลิตจากสัตว์ป่ามาเป็นเงินทุนสนับสนุนการก่ออาชญากรรมอื่น ๆ²¹

ความผิดอาญาที่องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติกระทำในประเทศไทยมีหลายฐานความผิด แต่เนื่องด้วยกรอบเวลาในการทำวิจัยจำกัด ผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาเฉพาะความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติด การลักลอบค้ามนุษย์ขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำในประเทศไทย โดยมีข้อมูลดังต่อไปนี้

1) สถานการณ์การลักลอบค้ายาเสพติดและการแพร่ระบาดในประเทศไทย

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (Human security) และยาเสพติด เป็นตัวการที่สำคัญในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ ความรุนแรงของสถานการณ์ยาเสพติดจะเป็น ตัวแปรที่สำคัญให้มีการกำหนดคน โยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยการ กำหนดเป็นวาระแห่งชาติ (National agenda) การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นนโยบายสาธารณะที่ เกี่ยวข้องกับการควบคุมพฤติกรรมของบุคคล เพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม (Protective regulatory policy) ในอนาคตปัญหาเสพติดยังคงมีแนวโน้มรุนแรงอยู่และนับวันจะทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจึงต้องเร่งรัดในการควบคุม ป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อจะได้มีความรู้สึกรับประกันความปลอดภัยในการดำรงชีวิต²²

ข้อมูลจากศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ ได้ระบุสถานการณ์ปัญหาเสพติดในไทยว่าการผลิตยาเสพติดในปี 2561 ปริมาณการผลิตยาเสพติดในสามเหลี่ยมทองคำ

²⁰ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 18. หน้า 5.

²¹ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 18. หน้า 6.

²² ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ. (2558). *แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558-2562*. หน้า 1.

มีปริมาณสูง ไม่ต่างจากปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นผลจากกลุ่มผู้ผลิตในสามเหลี่ยมทองคำได้เพิ่มปริมาณการผลิตมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาเสพติดสังเคราะห์ได้แก่ ยาบ้า ไอซ์ เนื่องจากยังมีการลำเลียงเคมีภัณฑ์/สารตั้งต้นเข้าสู่แหล่งผลิตยาเสพติดนอกจากกลุ่มการผลิตหลักเดิมที่เป็นผู้มีพฤติกรรมในกลุ่มเดิมแล้ว ยังมีกลุ่มการผลิตใหม่ที่เกิดขึ้นโดยทำการผลิตเฉพาะในชั้นอัดเม็ดยาบ้า ทำให้ชายแดนภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือถูกใช้เป็นพื้นที่หลักในการลักลอบนำเข้ายาเสพติด

การค้ายาเสพติด พื้นที่ภาคเหนือ ยังมีการนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดนในสัดส่วนที่สูงที่สุดพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนรองลงมา โดยผ่าน โครงสร้างเครือข่ายการค้าตามแนวชายแดนและในพื้นที่ตอนใน ทำให้เกิดการลำเลียง ชุกซ่อนยาเสพติดในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำยาเสพติดมายังแหล่งแพร่ระบาดในจังหวัดต่าง ๆ พื้นที่กรุงเทพฯ-ปริมณฑล เป็นแหล่งชุกซ่อนเก็บพักยาเสพติด ก่อนกระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ขบวนการค้ายาเสพติดยังคงทำการค้าเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทั้งในและนอกประเทศและมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการค้า เช่น การลักลอบลำเลียงยาเสพติดต่อครั้งในจำนวนที่มากการใช้ผู้ลำเลียงซึ่งเป็นคนขน ไปสู่ผู้ซื้อปลายทาง การซดเซยยาเสพติดที่เสียหายจากการถูกจับยึดก่อนถึงมือผู้รับ และการนำยาเสพติดจำนวนมากเข้ามาพักเก็บเพื่อกระจายเพื่อรอการสั่งซื้อ การตัดตอนการรับรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยไม่ผ่านคนกลางการสร้างตัวแทนในระดับต่าง เป็นต้น

ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำการค้ายาเสพติดในไทยทั้งในการเป็นผู้จำหน่ายและผู้รับจ้างลำเลียงยาเสพติด โดยชาวต่างชาติที่เกี่ยวข้อง คือ พม่า ลาว กัมพูชา รวมทั้งออสเตรเลีย เป็นจุดเชื่อมของการซื้อขายยาเสพติดไปยังประเทศอื่น นอกจากนี้ชาวแอฟริกันตะวันตกที่มีเครือข่ายการค้ายาเสพติดเชื่อมโยงไปทั่วโลก อยู่เบื้องหลังการค้ายาเสพติดข้ามชาติด้วยการจัดหาผู้หญิงไทยหรือในกลุ่มประเทศอาเซียนลำเลียงยาเสพติดออกนอกประเทศ บางส่วนยังทำการค้าในระดับขายปลีกให้กับผู้เสพทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

การค้ายาเสพติดด้วยการใช้สื่อสังคม (Social Media) เป็นช่องทางทำการค้ายาเสพติดทั้งเสนอขายและสั่งซื้อโดยเฉพาะในระดับขายส่งรายย่อยและขายปลีกให้ผู้เสพ ควบคู่กับการใช้บริการรับส่งพัสดุภัณฑ์เป็นช่องทางลำเลียงยาเสพติดตรงถึงมือผู้เสพ และการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (E-Banking) เป็นช่องทางจ่ายค่ายาเสพติดตรงถึงมือผู้ค้าถูกตรวจพบมากขึ้นและพบว่าบางเครือข่ายไปถึงขั้นการใช้สกุลเงินดิจิทัล (Bitcoin) ในการค้า ซึ่งนอกจากมีผลให้เครือข่ายการค้ายาเสพติดย่อย ๆ เกิดและเพิ่มขึ้นได้ง่าย การแพร่ระบาดยาเสพติดผ่านช่องทางการค้าเหล่านี้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การสืบสวนปราบปรามทำได้ยากขึ้น

การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังเป็นปัญหาที่สร้างความเดือดร้อน และส่งผลกระทบต่อสังคม ชุมชนอย่างมาก โดยเฉพาะในเขตเทศบาล และกรุงเทพฯ เป็นแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติด

ที่จำเป็นที่จะต้องแก้ไข โดยเร่งด่วน ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีตัวยาใหม่ๆ ที่กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้นำมาเผยแพร่ ซึ่งจะต้องมีมาตรการป้องกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะชุมชนในเขตเทศบาลและกรุงเทพมหานครเป็นแหล่งแพร่ระบาดที่สำคัญที่มีทั้งผู้เสพและผู้ค้าระดับขายปลีกให้กับผู้เสพลำบากงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตระหนักว่าข้อมูลจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดถูกดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ในช่วงระหว่างเดือนตุลาคม 2561 ถึงเดือนมิถุนายน 2562 มียอดรวม 331,443 ราย²³

ยาเสพติดที่เป็นปัญหาแพร่ระบาดหลัก คือ ยาบ้า รองลงมาคือกัญชา พืชกระท่อม ไอซ์ และเฮโรอีน และที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด คือ คีตามีน ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากในอดีต นอกจากนี้ยังพบการใช้ยาควบคุม/ยาอันตรายในทางที่ผิดในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยประชากรที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งในมิติของการเสพและกระทำความผิดที่มีอายุไม่เกิน 24 ปี มีสัดส่วนสูงโดยส่วนใหญ่ร้อยละ 40 ยังอยู่ในกลุ่มอายุ 15-19 ปี ร้อยละ 70 ของผู้เข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชีพรับจ้างแรงงาน และเกษตรกร

วันศุกร์ที่ 7 กันยายน 2561 สำนักงาน ป.ป.ส. ได้สรุปผลการดำเนินงานด้านยาเสพติดประจำปี 2561 ผลการดำเนินงานตามแผนประชารัฐร่วมใจปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ.2561 ประกอบด้วย 4 แผนงาน คือ แผนปราบปรามยาเสพติด แผนบำบัดรักษายาเสพติด แผนป้องกันยาเสพติด และแผนบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ที่มุ่งเน้นการลดปัญหา ยาเสพติด ใน 3 ส่วน ได้แก่ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวมปี 2561 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2560 - 31 สิงหาคม 2561) ดังนี้

1. แผนความร่วมมือระหว่างประเทศเชิงรุก

ผลการดำเนินงานแผนปฏิบัติการแม่น้ำโขงปลอดภัย 6 ประเทศ (ระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2559 - 31 สิงหาคม 2561) จับกุมจำนวน 1,836 คดี ผู้ต้องหาจำนวน 3,376 คน ของกลาง ยาบ้า 490,255,954 เม็ด กัญชา 35,405 กิโลกรัม ไอซ์ 18,854 กิโลกรัม เฮโรอีน 8,073 กิโลกรัม ฝิ่น 2,672 กิโลกรัม เอ็กซ์ตาซี 1,677,624 เม็ด และเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้น 1,172,121 กิโลกรัม

²³ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2562). รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ 2561. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.oncb.go.th/Home/Pages/DOC_narcotic_2562.aspx. [2562, 25 มิถุนายน]

การดำเนินงานในกรอบความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมยาเสพติดในระดับภูมิภาคอาเซียนและสากล ส่งผลให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศคู่ภาคีที่สำคัญ ได้แก่ ทวีภาคีไทย-ลาว ทวีภาคีไทย-สิงคโปร์ ทวีภาคีไทย-เมียนมา ทวีภาคีไทย-มาเลเซีย ทวีภาคีไทย-จีน ทวีภาคีไทย-กัมพูชา

2. แผนสกัดกั้นปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติด

การปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย สามารถจับกุมคดียาเสพติดได้ 298,975 คดี ผู้ต้องหา 322,294 ราย เป็นคดี 5 ข้อหาสำคัญ 75,862 คดี ผู้ต้องหา 89,928 ราย ของกลางยาเสพติดยาบ้า 306,315,504 เม็ด กัญชา 30,060 กิโลกรัม ไอซ์ 14,361 กิโลกรัม และดำเนินการในข้อหาสมคบ สนับสนุนช่วยเหลือ 3,080 คดี ผู้ต้องหา 5,106 คน สามารถยึดและอายัดทรัพย์สินคดียาเสพติด 2,009 คดี มูลค่าทรัพย์สิน 1,105.80 ล้านบาท

การสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน ได้ของกลางยาบ้า 164,659,414 เม็ด กัญชา 14,740 กิโลกรัม ไอซ์ 7,937 กิโลกรัม

การปราบปรามเครือข่ายยาเสพติดข้ามชาติ และการปราบปรามเครือข่ายนักค้ายาเสพติดและ ผู้มีอิทธิพล ดำเนินการต่อเครือข่าย 18 เครือข่าย จับกุมผู้ต้องหา 64 คน ของกลางยาบ้า 1,972,186 เม็ด ไอซ์ 189 กิโลกรัม และ ยึดอายัดทรัพย์สินรวมมูลค่า 265 ล้านบาท

3. แผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน

ด้านการป้องกันยาเสพติด

กลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา กลุ่มเด็กปฐมวัย ดำเนินการสร้างภูมิคุ้มกันและการพัฒนาทักษะทางสมองด้วยสื่อเพื่อพัฒนาทักษะการบริหารจัดการชีวิต (Brain Executive Functions: EF) จำนวน 2,175,717 คน กลุ่มเด็กประถมศึกษา ได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด จำนวน 3,083,117 คน กลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด จำนวน 3,570,353 คน สำหรับเยาวชนนอกสถานศึกษามีการจัดตั้งศูนย์เยาวชนระดับพื้นที่ จำนวน 957 แห่ง และมีกิจกรรมช่วยเหลือคุ้มครองและดูแลเด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา จำนวน 135,685 คน กลุ่มแรงงานในสถานประกอบการ สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดแก่กลุ่มแรงงานในสถานประกอบการ จำนวน 1,506,636 คน

กลุ่มประชาชนทั่วไปในหมู่บ้าน/ชุมชน เสริมสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติดตามแผนประชารัฐร่วมใจ ปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ. 2561 จำนวน 70,053 แห่ง และเตรียมความพร้อมต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยเสนอรายชื่อเพื่อขอรับรองสถานะเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ฯ จำนวน 1,048 แห่ง

ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูยาเสพติด

มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาทั้ง 3 ระบบ รวม 184,907 ราย แบ่งเป็นระบบสมัครใจ 97,133 ราย ระบบบังคับบำบัด 67,788 ราย ระบบต้องโทษ 19,986 ราย ดำเนินการติดตามช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษา 137,636 ราย ให้ความช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดฯ 1,828 ราย และได้กรมอบทุนประกอบอาชีพให้แก่ผู้ผ่านการบำบัดรักษา 675 ราย จากการดำเนินงานของรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในรอบ 4 ปี (ปี 2558 - 2561) ส่งผลให้สถานการณ์ยาเสพติดของไทยคลายตัวลงอย่างต่อเนื่องมีผลการดำเนินงานในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศเชิงรุก มุ่งเน้นการสกัดกั้นสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ที่จะเข้าสู่แหล่งผลิต และที่ออกจากแหล่งผลิตไม่ให้เข้าสู่ประเทศไทยและส่งผ่านไปยังประเทศอื่น ๆ ด้านการปราบปรามยาเสพติด ดำเนินการต่อผู้ค้ารายสำคัญเพิ่มขึ้นจากช่วง 4 ปีก่อนรัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศ ร้อยละ 19 (ยาบ้า ของกลางต่อคดีเกิน 10,000 เม็ดขึ้นไป เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 รวมยึดยาบ้าได้จำนวน 645 ล้านเม็ด เพิ่มขึ้นร้อยละ 69, ไอซ์ ของกลางต่อคดีเกิน 10 กิโลกรัมขึ้นไป เพิ่มขึ้นร้อยละ 119 รวมยึดไอซ์ได้จำนวน 17.7 ตัน มากกว่าช่วง 4 ปีก่อนถึง 13 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 444 และการขยายผลเพื่อดำเนินการต่อผู้บงการหรืออยู่เบื้องหลัง ด้วยการดำเนินคดีในข้อหาสมคบ สนับสนุน และช่วยเหลือในการกระทำความผิด เพิ่มขึ้นถึง 3 เท่า ดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สิน รวมทั้งบังคับใช้มาตรการและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ด้านการบำบัดรักษายาเสพติด ดำเนินงานภายใต้นโยบาย ผู้เสพ คือ ผู้ป่วย โดยมีผู้เข้าบำบัดในระบบสมัครใจ เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.4 การติดตามผู้ผ่านการบำบัดทุกระบบ เพิ่มขึ้นร้อยละ 19 และผู้ผ่านการบำบัดมีอัตราการหยุดเสพต่อเนื่อง 3 เดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 9 ด้านการป้องกันยาเสพติด ให้ความสำคัญต่อการป้องกันและสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้แก่เด็กและเยาวชนของชาติ โดยกลุ่มปฐมวัย ใช้กระบวนการฝึกทักษะทางสมอง (Executive Function) มีเด็กผ่านกระบวนการกว่า 3.1 ล้านราย กลุ่มประถม มัธยม อาชีวะ อุดมศึกษา กว่า 14 ล้านราย กลุ่มนอกสถานศึกษา กว่า 3 แสนราย กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กว่า 4.5 ล้านราย²⁴

2. สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย

การค้ามนุษย์ คือ การกระทำเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว น้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยให้เงิน หรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้

²⁴ กระทรวงยุติธรรม. (2561). *สรุปผลการดำเนินงานด้านยาเสพติดประจำปี 2561*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.moj.go.th/view/21832>. [2562, 26 มิถุนายน].

ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอม แก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล

(2) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ชาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์²⁵

เป็นเวลากว่าห้าปีที่ผ่านมา ประเทศไทยเป็นประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่าน สำหรับการค้าผู้ชาย ผู้หญิงและเด็กเพื่อการบังคับใช้แรงงานและการบังคับค้าประเวณี เหตุการณ์ค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานถูกแสวงหาประโยชน์ในอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง อุตสาหกรรมสัตว์ปีก อุตสาหกรรมการผลิต ภาคการเกษตร และงานรับใช้ตามบ้าน หรือถูกบังคับให้ขอทานตามถนน อุตสาหกรรมแสวงหาประโยชน์ทางเพศเชิงพาณิชย์ในประเทศไทย ยังคงมีอยู่อย่างกว้างขวางซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดการบังคับค้าประเวณี ผู้หญิง ผู้ชาย เด็กชายและเด็กหญิงจากประเทศไทย ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อื่น ๆ ศรีลังกา รัสเซีย อุซเบกิสถาน และประเทศในทวีปแอฟริกาบางประเทศ ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานและการบังคับค้าประเวณีในประเทศไทย นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นประเทศทางผ่านของเหยื่อค้ามนุษย์จากจีน เกาหลีเหนือ เวียดนาม บังคลาเทศ อินเดีย และพม่า ผู้ซึ่งตกเป็นเหยื่อการค้าประเวณีและการบังคับใช้แรงงานในประเทศอื่น เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ รัสเซีย เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา และประเทศในยุโรปตะวันตก

ชาวไทยตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานและการทำงานในธุรกิจค้าประเวณีในไทยและในประเทศอื่น ๆ ในทวีปอเมริกาเหนือ ยุโรป แอฟริกา เอเชีย และตะวันออกเฉียงกลาง ชนกลุ่มน้อย ชาวเขา และบุคคลไร้สัญชาติในไทยประสบกับการถูกกระทำมิชอบหลายอย่างที่บ่งชี้ว่าเป็นการค้ามนุษย์ เด็กจากไทย พม่า ลาว และกัมพูชาตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในธุรกิจทางเพศทั้งในสถานค้าประเวณี สถานอาบอบนวด บาร์ ร้านอาหารไอเกะ โรงแรม และบ้านพักส่วนบุคคลเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้าเสี่ยงต่อการถูกแสวงหาประโยชน์ เช่น จากการถูกค้ามนุษย์ บิดามารดาบางรายหรือนายหน้าจัดหาแรงงานบังคับเด็กชาวไทย กัมพูชา และพม่าให้ขายดอกไม้ขอทาน หรือทำงานรับใช้ตามบ้านในเขตตัวเมือง

ในปี พ.ศ. 2558 มีรายงานว่า กลุ่มแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทยเกณฑ์และใช้เด็กมาร่วมปฏิบัติการลอบวางเพลิงหรือทำหน้าที่สอดแนม กรณีการค้ามนุษย์ การลักลอบนำบุคคลต่างด้าวเข้าประเทศ การลักพาตัว และการขู่กรร โขกผู้อพยพเกิดขึ้นในระหว่างที่ผู้อพยพเดินทางไปมาระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน นักค้ามนุษย์ซึ่งรวมทั้งนายหน้าจัดหาแรงงานทั้งที่จดทะเบียนและไม่ได้อาศัยทะเบียนซึ่งมีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ นำเหยื่อต่างชาติ

²⁵ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551. มาตรา 6.

เข้าประเทศไทยผ่านเส้นทางอพยพที่เป็นทางการและเส้นทางที่ใช้ลักลอบนำชาวต่างด้าวเข้าประเทศ และดำเนินการเป็นคนกลางระหว่างแรงงานที่หางานกับนายจ้าง นายหน้าจัดหางานบางรายคิดค่าบริการสูงหรือร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่ทุจริต โดยที่แรงงานไทยและแรงงานอพยพบางรายต้องเป็นหนี้สินจำนวนมากเพื่อให้ได้งานทำและตกเป็นเหยื่อแรงงานขี้ดหนี้ มีรายงานว่า นายหน้าจัดหาแรงงานและนายจ้างบางรายยังคงยึดเอกสารแสดงอัตลักษณ์บุคคลของแรงงานไว้ชายและหญิงไทยที่อพยพไปต่างประเทศพึ่งนายหน้าจัดหาแรงงานทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดหางานสัญญาจ้างทักษะต่ำหรืองานในภาคเกษตร และบางครั้งต้องตกอยู่ในสภาพถูกบังคับใช้แรงงานและแรงงานขี้ดหนี้

การค้ำมนุษย์ในอุตสาหกรรมประมงยังคงเป็นประเด็นที่น่าวิตกที่มีนัยสำคัญ ทั้งชายและเด็กชายชาวไทย พม่า กัมพูชา เวียดนาม และอินโดนีเซียตกเป็นเหยื่อถูกบังคับใช้แรงงานบนเรือประมงของไทยและของต่างชาติ บางรายต้องทำงานบนเรือกลางทะเลนานหลายปีและได้รับค่าจ้างเพียงเล็กน้อยมากหรือไม่สม่าเสมอ และต้องทำงานนานกว่า 18 ถึง 20 ชั่วโมงต่อวันเป็นเวลาเจ็ดวันต่อสัปดาห์ หรือถูกข่มขู่ ถูกทุบตี ถูกวางยาให้ทำงานนานขึ้น หรือแม้แต่ถูกฆ่าตายเมื่อล้มเจ็บพยายามหนี หรือขูดค่าส่ง เหยื่อค้ำมนุษย์บางรายในภาคประมงประสบปัญหาในการเดินทางกลับบ้านเกิดเนื่องจากสถานที่ทำงานอยู่ห่างไกล ไม่ได้รับค่าจ้าง และไม่มีเอกสารแสดงอัตลักษณ์บุคคลที่ถูกกฎหมาย หรือไม่วิธีเดินทางกลับบ้านของตนได้อย่างปลอดภัย

สถานการณ์การค้ำมนุษย์ของไทย จากรายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2557 ของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่าประเทศไทยยังคงมีสถานะเป็นประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านของ การค้ำมนุษย์ ในปีนี้มีผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์ รวมทั้งสิ้น 522 คน เป็นชาย 137 คน เป็นหญิง 385 คน หากแยกจำนวนตามสัญชาติจะพบว่า มีผู้เสียหายเป็นคนไทยจำนวน 292 คน มักจะถูกแสวงประโยชน์จากการบริการทางเพศ ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปลายทางที่จังหวัดชลบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และกรุงเทพมหานคร ผู้เสียหายชาวลาวจำนวน 108 คน มักจะถูกแสวงหาประโยชน์จากการบริการทางเพศ ส่วนใหญ่เดินทางเข้ามาทางจังหวัดอุบลราชธานี หนองคาย มุกดาหาร เลย ผู้เสียหายชาวเมียนมาจำนวน 89 คน มักจะถูกแสวงหาประโยชน์จากการใช้แรงงานในภาคประมง และ อุตสาหกรรมต่อเนื่อง ส่วนใหญ่จะเดินทางเข้ามาทางจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก และ กาญจนบุรี ผู้เสียหายชาวกัมพูชาจำนวน 27 คน มักจะถูกแสวงหาประโยชน์จากการใช้แรงงานใน ภาคอุตสาหกรรมและโรงงาน โดยส่วนใหญ่จะเดินทางเข้ามาทางจังหวัดสุรินทร์

สระแก้ว และตราด และ ผู้เสียหายสัญชาติอื่น ๆ จำนวน 6 คน โดยมีจำนวนคดีการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1. การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากทางเพศ มีจำนวน 222 คดี พฤติการณ์ทางคดีมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น มีการเปิดสถานบริการในลักษณะอื่นๆ บังหน้า เช่น ร้านคาราโอเกะขนาดเล็ก ร้านนวดแผนโบราณ ร้านนวดสปาโดยมีการแอบแฝงขายบริการทางเพศ ซึ่งผู้เสียหายส่วนใหญ่ยังคงเป็นผู้หญิงชาวไทยและชาวลาว อายุต่ำกว่า 18 ปี

2. การค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงาน มีจำนวน 47 คดี เป็นคดีค้ามนุษย์โดยการบังคับใช้แรงงานในเรือประมงจำนวน 11 คดี เนื่องจากการทำประมงโดยมากไม่ได้จ้าง แรงงานต่างด้าวโดยถูกต้องตามกฎหมายและไม่มีการดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแจ้งเรือเข้าออกทำ การแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับเรือผู้โดยสารและลูกเรือในการออกเรือ เมื่อมีกรณีการบังคับใช้แรงงานบนเรือประมงจึงยากต่อการดำเนินคดี ซึ่งผู้เสียหายส่วนใหญ่เป็นชาวเมียนมา อายุเกินกว่า 18 ปี

3. การค้ามนุษย์ในรูปแบบการนำคนมาขอทาน มีจำนวน 11 คดี ผู้เสียหายส่วนใหญ่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยผิดกฎหมายพร้อมกับบิดามารดาหรือญาติพี่น้อง และถูกบิดามารดาหรือบุคคลอื่นที่รู้จักกันในภายหลังในประเทศไทยชักจูง แนะนำให้ไปขอทานบริเวณสถานที่ต่างๆ ซึ่งผู้เสียหายส่วนใหญ่เป็นเด็กชาย ชาวกัมพูชาที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี²⁶

รัฐบาลไทยไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำอย่างเต็มที่ในการขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ แต่มีความพยายามอย่างมีนัยสำคัญในการดำเนินการดังกล่าว รัฐบาลไทยแสดงความพยายามมากขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงการรายงานปีที่ผ่านมา ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้รับการปรับระดับขึ้นไปอยู่ในกลุ่มที่ 2 รัฐบาลแสดงความพยายามมากขึ้นในการดำเนินคดีและพิพากษาลงโทษนักค้ามนุษย์จำนวนมากขึ้น และลดระยะเวลาในการดำเนินคดีการค้ามนุษย์โดยใช้หน่วยงานเฉพาะทางด้าน การปราบปรามการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ รัฐบาลยังสืบสวนสอบสวนคดีที่เจ้าหน้าที่รัฐต้องสงสัยว่าสมรู้ร่วมคิดในอาชญากรรมการค้ามนุษย์เพิ่มมากขึ้น และพิพากษาลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่สมรู้ร่วมคิด 12 คนในปี พ.ศ. 2560 ซึ่งรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐ 11 คนที่พัวพันกับการค้ามนุษย์ผู้อพยพชาวโรฮิงจา รัฐบาลได้ออกระเบียบข้อบังคับเพื่อกำกับดูแลสถานพักพิงที่องค์กรพัฒนาเอกชนเป็นผู้ดำเนินการมากขึ้นและเพื่อให้สถานพักพิงเข้าถึงทุนสนับสนุนของรัฐได้ รัฐบาลยังตั้งคณะทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย นักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อยกระดับการประสานงานด้านการบังคับใช้กฎหมายและการคุ้มครองผู้เสียหายให้ดียิ่งขึ้น รัฐบาลยังริเริ่มโครงการผู้เชี่ยวชาญด้านความช่วยเหลือผู้เสียหายและเพิ่มการอบรมแก่

²⁶ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *การป้องกันการค้ามนุษย์ วาระแห่งชาติ*. หน้า 7.

ผู้ตรวจแรงงานที่ถูกบังคับ แต่อย่างไรก็ดี รัฐบาลไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำในหลายเรื่องหลัก เจ้าหน้าที่รัฐระบุจำนวนผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานน้อยลง และสืบสวนสอบสวนคดีบังคับใช้แรงงานจำนวนน้อยลงเมื่อเทียบกับช่วงการรายงานปีที่ผ่านมา ถึงแม้ว่ารัฐบาลยังคงเพิ่มการตรวจแรงงานในอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงสูง แต่ผลการตรวจสอบปรากฏว่า จำนวนผู้ที่ถูกระบุว่าเป็นผู้เสียหายและการสอบสวนคดีอาชญากรรมกลับมีไม่มากนัก นอกจากนี้ การที่เจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนร่วมคิดยังคงเป็นอุปสรรคต่อการปราบปรามการค้ามนุษย์และยังคงมีรายงานอย่างไม่เป็นทางการว่าเจ้าหน้าที่รัฐจับกุมตัว กักกัน และส่งตัวกลับประเทศผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์ในฐานะความผิดทางอาญาที่พวกเขากระทำอันเป็นผลโดยตรงจากการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และนักเคลื่อนไหวอาจถูกขัดขวางไม่ให้แจ้งความ และเจ้าหน้าที่รัฐบางรายอาจลังเลที่จะสืบสวนสอบสวนการแสวงประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง เพราะมีความเสี่ยงที่จะถูกนายจ้างที่ไร้ศีลธรรมฟ้องร้องคดีอาญาข้อหาหมิ่นประมาท

ช่วงต้นปี พ.ศ. 2561 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) จัดตั้งคณะทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ในประเทศไทย (TATIP) ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย นักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อเพิ่มการประสานงานด้านการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการค้ามนุษย์ทางเพศ และแรงงาน คณะทำงาน TATIP มีทีมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุดแรกที่ทำหน้าที่คัดกรองผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหาย รวบรวมพยานหลักฐาน ลงมือปฏิบัติการ สอบสวนผู้ที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์หลักฐานทางดิจิทัล สตช. เพิ่มจำนวนบุคลากรในคณะทำงานปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กและเยาวชน (TICAC) ซึ่งทำหน้าที่สืบสวนการค้ามนุษย์ที่ล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต ในปี พ.ศ. 2560 คณะทำงาน TICAC สืบสวนการกล่าวหาเรื่องการแสวงประโยชน์จากเด็กทางออนไลน์จำนวน 41 คดี (เทียบกับ 24 คดีในปี พ.ศ. 2559) ซึ่งรวมถึงคดีค้ามนุษย์ 18 คดี (เทียบกับสี่คดีในปี พ.ศ. 2559) และต่อมานำไปสู่การดำเนินคดีค้ามนุษย์แปดคดี รัฐบาลดำเนินงานแผนกคดีค้ามนุษย์เป็นการเฉพาะในศาลอาญากรุงเทพฯ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รัฐบาลพยายามสนับสนุนให้ผู้เสียหายและพยานเข้ามามีส่วนร่วมในการสืบสวนสอบสวนและการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ทั้งนี้ผู้เสียหายบางรายยังคงลังเลที่จะมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินคดีเพราะเกรงกลัวต่อการถูกกักกัน ไม่มีความเข้าใจกระบวนการทางกฎหมายของไทยอย่างเพียงพอ มีอุปสรรคทางด้านภาษา และต้องการถูกส่งตัวกลับประเทศมากกว่าที่จะต้องอยู่ที่สถานพักพิงเป็นเวลานานหรือรอกระบวนการทางศาล อย่างไรก็ตาม แผนกคดีค้ามนุษย์ยังคงสืบสวนการกล่าวหาและดำเนินคดีค้ามนุษย์ให้แล้วเสร็จได้รวดเร็วกว่าช่วงการรายงานปีที่ผ่านมา ศาลพิจารณาคดีส่วนใหญ่ที่มีการไต่สวนในปี พ.ศ. 2560 แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 6 เดือน ศาลยอมรับคำให้การล่วงหน้าของผู้เสียหายที่อยู่ในรูปแบบ

วิดีโอให้นำมาใช้เป็นหลักฐาน ในการไต่สวนคดีมากขึ้น ซึ่งทำให้ผู้เสียหายเต็มใจที่จะเป็นพยานให้ การมากยิ่งขึ้น พนักงานอัยการยังทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนในการเตรียมความพร้อมของ พยานก่อนให้การ รัฐบาลจัดสรรงบประมาณจำนวน 4.3 ล้านบาท (130,670 เหรียญสหรัฐ) ในการ ให้บริการคุ้มครองพยาน 52 รายในคดีค้ามนุษย์ ในปี พ.ศ. 2560 เทียบกับจำนวน 2.9 ล้านบาท (88,960 เหรียญสหรัฐ) สำหรับพยาน 254 รายในปี พ.ศ. 2559

รัฐบาลจัดอบรมเรื่องกฎหมายปราบปรามการค้ามนุษย์แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงาน อัยการ และเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายกว่า 2,600 คน รัฐบาลจัดทำคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงาน สืบสวนคดีค้ามนุษย์ และเริ่มทดลองใช้ขั้นตอนการปฏิบัติงานดังกล่าวในพื้นที่ภาคหนึ่งก่อนตั้งแต่ ช่วงต้นปี พ.ศ. 2561 และยังคงดำเนินการทดลองอยู่ ณ ช่วงเวลาที่จัดทำรายงานฉบับนี้ นอกจากนี้ รัฐบาลยังจัดอบรมแก่ผู้พิพากษาและพนักงานอัยการในพื้นที่สองภาคเพื่อให้การประสานงานคดี การค้ามนุษย์ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ รัฐบาลยังพยายามพัฒนาคุณภาพของการดำเนินคดีค้ามนุษย์ทั่ว ประเทศโดยมีหน่วยย่อยในสำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุดทำหน้าที่ให้คำปรึกษา และคำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย พนักงานอัยการ และเจ้าหน้าที่ศาล การประสานงาน ระหว่างเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายท้องถิ่นกับพนักงานอัยการพัฒนาดีขึ้น แต่ยังมีบางกรณีที่มีการ ประสานงานยังไม่ดีพอและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินคดีในช่วงที่ทำรายงาน รัฐบาลกำหนดให้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการรายงานคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ทั้งหมดในฐานข้อมูลรวม กรม สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจัดอบรมเรื่องการบังคับใช้แรงงานแก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย 335 คน โดยเน้นเรื่องข้อบ่งชี้ของการค้ามนุษย์ที่ไม่ใช่ทางกายภาพ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุดแรก พนักงานอัยการ และผู้พิพากษาไม่ได้ตรวจสอบพยานหลักฐานอย่าง เพียงพอหรือตีความกฎหมายว่าด้วยการค้ามนุษย์อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะกรณีที่เป็นการค้ามนุษย์ ด้านแรงงาน

กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้แถลงออกรายงานการค้ามนุษย์ที่รายงานต่อ รัฐสภาสหรัฐ ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2561 รายงานการค้ามนุษย์ประจำปี พ.ศ. 2561 ได้ประเมินความพยายามด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ของทางการใน 187 ประเทศ ระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ. 2560 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2561 โดยในรายงานประจำปีนี้ ประเทศไทย ได้เลื่อนอันดับจากกลุ่มที่ 2 บัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามอง ขึ้นไปเป็นกลุ่มที่ 2 เนื่องจาก มีก้าว่างที่สำคัญ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา²⁷

²⁷ สถานทูตสหรัฐและสถานกงสุลในประเทศไทย. (2561). *รายงานการค้ามนุษย์ประจำปี พ.ศ. 2561 (TIP*

Report 2018) และคำแถลงเรื่องรายงานการค้ามนุษย์ ประจำปี พ.ศ. 2561. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

<https://www.usembassy.gov/th/statement-on-2018-trafficking-in-persons-tip-report-th/>. [2562, 26 มิถุนายน].

เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2562 กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้เผยแพร่รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี 2562 (TIP Report 2019) โดยในปีนี้อยู่ใน Tier 2 ซึ่งเป็นการคงอันดับเดิมจากปี 2561 การคงระดับของไทยให้อยู่ใน Tier 2 สะท้อนว่าสหรัฐฯ ตระหนักถึงความมุ่งมั่นพยายามของไทย ตลอดจนความคืบหน้าทั้งรัฐบาลไทยและภาคส่วนต่าง ๆ ร่วมกันสร้างขึ้นในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ โดยในปีที่ผ่านมาไทยมีพัฒนาการสำคัญทั้งในด้านการบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด การคุ้มครองดูแลผู้เสียหาย และการป้องกันการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ ไทยยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในประเทศ ทั้งภาคประชาสังคมและภาคเอกชน ตลอดจนภาคส่วนในต่างประเทศ ทั้งองค์การระหว่างประเทศ ประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศอื่น ๆ ที่สนใจซึ่งรวมถึงสหรัฐฯ เพื่อให้การดำเนินการของไทยเกิดผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นและอย่างต่อเนื่องต่อไป²⁸

2.2 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 (United Nations Convention against Transnational Organized Crime – UNTOC)

เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ. 1988 สมัชชาสหประชาชาติได้จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจระดับรัฐบาล เพื่อพิจารณากร่างอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (Ad Hoc Committee on the Elaboration of a Convention against Transnational Organized Crime) ต่อมา คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้จัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 (United Nations Convention against Transnational Organized Crime – UNTOC) แล้วเสร็จ และที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติได้รับเอาอนุสัญญาดังกล่าว โดยข้อมติสมัชชาสหประชาชาติที่ 55/25 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน ค.ศ. 2000²⁹

²⁸ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียน กรมประชาสัมพันธ์. (2562). *เรื่องรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี 2562 (TIP Report 2019)*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=9072&filename=index. [2562, 26 มิถุนายน].

²⁹ รุ่งกานต์ วัชรปริดา. (2547). *อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร*. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 17.

2.2.1 ลักษณะของอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร

องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการหรือประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ มีโครงสร้างการทำงานที่สลับซับซ้อน ทำให้ยากต่อการสืบสวน สอบสวนไปถึงตัวการใหญ่หรือผู้มีอำนาจสั่งการ ซึ่งการดำเนินธุรกิจขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมักดำเนินการไปพร้อมกับธุรกิจที่ถูกกฎหมายเพื่อใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงิน โดยมีลักษณะดังนี้

เป็นการรวมกลุ่มกันเป็นองค์กร มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ สามารถประสานงานได้ พร้อมเพรียงกัน มีการแบ่งงานกันรับผิดชอบ โดยมีบุคคลผู้เป็นหัวหน้าขององค์กรเป็นผู้สั่งการ มีการดึงข้าราชการ นักการเมือง เข้ามารับผิดชอบความผิดในการกระทำความผิด โดยอาจให้ผลประโยชน์เป็นสิ่งแลกเปลี่ยน³⁰

ข้อมูลของศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ (ป.ป.ท.) กระทรวงยุติธรรมได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคดีคอร์รัปชันที่สำคัญที่มีนักการเมืองและข้าราชการระดับสูงเกี่ยวข้องโดยซึ่งมีอย่างน้อย 30 คดี และก่อให้เกิดความเสียหายไม่ต่ำกว่า 7 แสนล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 2.8 ของงบประมาณแผ่นดินปี 2557 หรือร้อยละ 0.06 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือจีดีพีในงบประมาณเดียวกัน³¹ ซึ่งแนวโน้มของการคอร์รัปชันขนาดใหญ่ (Grand corruption) เป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลเป็นสำคัญ เช่น คดีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการรับจำนำข้าวสมัยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ว่าจำเลยที่ 1 ถึงที่ 21 ยกเว้นจำเลยที่ 3 และที่ 16 ซึ่งหลบหนี มีความผิดตามฟ้อง โดยให้จำคุกนายภูมิ สาระผล อดีตกรมช.พาณิชย์ จำเลยที่ 1 จำคุก 36 ปี นายบุญทรง เตริยาภิรมย์ อดีตกรมช.พาณิชย์ จำเลยที่ 2 จำคุก 42 ปี นายมนัส สร้อยพลอย อดีตอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ จำเลยที่ 4 จำคุก 40 ปี นายทินัมพร นาทวรทัต อดีต ผอ.สำนักงานการค้าข้าวต่างประเทศ และอดีต รองอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ จำเลยที่ 5 จำคุก 32 ปี นายอักรพงศ์ ช่วยเกลี้ยง หรือที่ปัวระระ อดีตเลขานุการกรมการค้าต่างประเทศและอดีตผอ.สำนักงานการค้าข้าวต่างประเทศ จำเลยที่ 6 จำคุก 24 ปี นายสมคิด เอื้อนสุภา จำเลยที่ 7 จำคุก 12 ปี นายรัฐนิช โสจิระกุล

³⁰ ก้องเกียรติ อภัยวงศ์. (2546). องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ: ผลกระทบที่เกิดจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย. งานเอกสารวิชาการหลักสูตรผู้บริหารกระบวนกรยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.). รุ่นที่ 6 วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. หน้า 8.

³¹ สังคิต พิริยรังสรรค์ และคณะ. (2558). การต่อต้านการคอร์รัปชัน: มาตรการการควบคุมการเคลื่อนไหวของเงิน. หน้า 49.

จำเลยที่ 8 จำคุก 8 ปี นายลิตร พอใจ จำเลยที่ 9 จำคุก 4 ปี บริษัท สยามอินดิโก้ จำกัด จำเลยที่ 10 ศาลสั่งให้ปรับ 1 ล้านบาท น.ส.รัตนา แซ่เฮ้ง จำเลยที่ 11 จำคุก 16 ปี น.ส.เรืองวัน เลิศศลาภักษ์ จำเลยที่ 12 จำคุก 16 ปี น.ส.สุทธิดาหรือสุธิดา ผลดีหรือจันทะเอ จำเลยที่ 13 จำคุก 4 ปี นายอภิชาติ หรือเสี่ยเปียง จันทรสกุลพร จำเลยที่ 14 จำคุก 48 ปี นายนิมล หรือโจ รักดี จำเลยที่ 15 จำคุก 32 ปี นายสุธิ เชื่อมไธสง จำเลยที่ 16 หนีคดีศาลออกหมายจับ นางสุนีย์ จันทรสกุลพร จำเลยที่ 17 จำคุก 4 ปี ให้บริษัทสยามอินดิโก้ จำกัด จำเลยที่ 10 นายอภิชาติ จำเลยที่ 14 และ นายนิมล หรือ โจ จำเลยที่ 15 ร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายแก่กระทรวงการคลัง 16,912,128,273.66 ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งนับตั้งแต่วันที่รับมอบข้าวตามสัญญาแต่ละฉบับ³²

2.2.2 สาระสำคัญของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร

อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 (United Nations Convention Against Transnational Organized Crime 2000) เป็น ข้อตกลงระหว่างประเทศที่มีผลบังคับต่อรัฐ จึงเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ เมื่อประเทศใดลงนาม เป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญานี้ สามารถที่จะนำเอาไปใช้หรือยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินการ ต่อไปตามกระบวนการกฎหมายภายในของแต่ละประเทศเองได้ และย่อมถือได้ว่าประเทศนั้น เห็นชอบที่จะเป็นสมาชิกและได้แสดงความจำนงที่จะปฏิบัติตามบทบัญญัติในอนุสัญญานี้ รวมทั้งพิธีสารทั้งสามฉบับ และกฎหมายภายในประเทศของตนจะต้องสอดคล้องกับอนุสัญญานี้ เพื่อเป็นการให้สัตยาบันอนุสัญญานี้

อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 เป็นการกำหนดบรรทัดฐานขั้นต่ำเพื่อเป็นแนวทางให้แก่ประเทศภาคีสมาชิกได้สามารถ นำมาตรการในอนุสัญญานี้ไปใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพ เพื่อลดความแตกต่างของระบบกฎหมาย ของแต่ละประเทศภาคีสมาชิก ตลอดจนวิธีการในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งแนวทาง ความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยมีการกำหนดคำนิยามถ้อยคำ ความหมาย องค์ประกอบของการ กระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ กำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดกฎหมาย องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การกระทำที่เป็นการช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมขององค์กร อาชญากรรมข้ามชาติให้เป็นความผิดและมีโทษทางอาญา ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องอนุมัติหรือ ตรากฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับอนุสัญญานี้ และต้องให้ความร่วมมือกับประเทศภาคี สมาชิกในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อมิให้องค์กรอาชญากรรม

³² คำพิพากษาศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คดีหมายเลขดำที่ อม.25/2558, อม. 12/2559 คดีหมายเลขแดงที่ อม.178/2560, อม.179/2560.

ข้ามชาติสามารถดำเนินกิจกรรมได้³³ ซึ่งจะกล่าวถึงข้อตกลงที่เกี่ยวกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นดังนี้

การกำหนดให้การฟอกเงินที่ได้จากการกระทำอาชญากรรมเป็นความผิดทางอาญา (Criminalization of Laundering of Proceeds of Crime)³⁴ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องรับเอามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่นเท่าที่จำเป็นตามหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายในของตน เพื่อกำหนดให้การกระทำต่อไปนี้เป็นความผิดทางอาญาเมื่อกระทำโดยเจตนา

(1) การแปรสภาพ หรือการโอนทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำอาชญากรรมเพื่อความมุ่งประสงค์ในการปกปิดหรืออำพรางแหล่งกำเนิดซึ่งผิดกฎหมายของทรัพย์สิน หรือเพื่อช่วยเหลือบุคคลใด ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำความผิดมูลฐาน เพื่อหลบเลี่ยงผลตามกฎหมายอันเกิดจากการกระทำของตน

(2) การปกปิดหรืออำพรางลักษณะอันแท้จริง แหล่งที่มา สถานที่ตั้ง การจำหน่าย การเคลื่อนย้ายกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน หรือสิทธิเกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำอาชญากรรม

ภายใต้แนวคิดพื้นฐานของระบบกฎหมายของรัฐภาคีนั้น

(1) การได้มา การครอบครอง หรือการใช้ทรัพย์สิน โดยในขณะที่รับทรัพย์สินนั้น รู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำอาชญากรรม

(2) การมีส่วนร่วม การมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือการสมคบกันกระทำ พยายามกระทำและช่วยเหลือ ยุยง สนับสนุน ให้ความสะดวกและให้คำปรึกษาแนะนำในการทำความผิดใด ๆ

รัฐภาคีแต่ละรัฐควรดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดการนำไปปฏิบัติ หรือบังคับใช้ดังต่อไปนี้

(1) รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องพยายามใช้บังคับวรรคหนึ่ง ของข้อนี้กับกลุ่มความผิดมูลฐาน โดยกว้างที่สุด

³³ United Nations Convention Against Transnational Organized Crime (คำแปล อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร โดยคณะผู้แปลจากกระทรวงการต่างประเทศ คือ ดร.พรชัย คำนวิวัฒน์ ผู้อำนวยการกองสนธิสัญญา กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย นายธนา เวส โกสิทธุ์ นางสาวมรกต ศรีสวัสดิ์ และ ดร.ศุภย์ ไตรโสรัส และคณะผู้แปลจากสำนักงานอัยการสูงสุด คือ นายวันชัย รุจนวงศ์ ผู้อำนวยการสถาบันกฎหมายอาญา นายชาญเชาว์ ไชยานุกิจ นายศิระ บุญกินนทร์ นางปิยธิดา เจริญธรรม นายวิพล กิติทัศนาศรัย และนายประธาน จุฬาโรจน์มนตรี) จากวิทยานิพนธ์ ชัยรัตน์ สักดิ์โกศล 2544 การฟอกเงิน ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายเศรษฐกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³⁴ United Nations Convention Against Transnational Organized Crime 2000. Article 6. Criminalization of the laundering of proceeds of crime.

(2) รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องรวมความร้ายแรงทั้งหมดและความผิดตามที่กำหนดไว้ได้แก่การมีส่วนร่วมในกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร การฉ้อราษฎร์บังหลวง และการขัดขวางความยุติธรรม ให้เป็นความผิดมูลฐานด้วยในกรณีที่ถูกกฎหมายของรัฐภาคีกำหนดรายชื่อฐานความผิดของความผิดมูลฐานที่เจาะจง รัฐภาคีเหล่านั้นจะต้องรวมกลุ่มความผิดทั้งหมดที่เกี่ยวกับกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรไว้ในรายชื่อฐานความผิดดังกล่าว

(3) ความผิดมูลฐานจะต้องรวมถึงความผิดที่กระทำทั้งในและนอกเขตอำนาจของรัฐภาคีนั้น อย่างไรก็ตาม ความผิดที่กระทำนอกเขตอำนาจของรัฐภาคีจะเป็นความผิดมูลฐานต่อเมื่อการกระทำที่เกี่ยวข้องเป็นความผิดอาญาภายใต้กฎหมายภายในของรัฐที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้น และจะเป็นความผิดอาญาภายใต้กฎหมายภายในของรัฐภาคีที่น่าชอบที่จะไปปฏิบัติ หรือบังคับใช้หากการกระทำผิดดังกล่าวเกิดขึ้นในรัฐภาคีนั้น

(4) รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องจัดตั้งสำเนาด้วยกฎหมายของตน ซึ่งทำให้ข้อนี้มีผลบังคับใช้ รวมทั้งสำเนาการแก้ไขใด ๆ ของกฎหมายที่เกิดขึ้นภายหลัง หรือคำอธิบายดังกล่าวแก่เลขานุการสหประชาชาติ

(5) หากถูกกำหนดโดยกฎหมายภายในขั้นพื้นฐานของรัฐภาคี กฎหมายภายในของรัฐภาคีนั้นอาจกำหนดว่าความผิดตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่งของข้อนี้ไม่ใช่บังคับแก่บุคคลผู้กระทำความผิดมูลฐาน

(6) ความรู้ เจตนา หรือความมุ่งประสงค์ ที่กำหนดไว้เป็นองค์ประกอบของความผิดตามที่ระบุในวรรคหนึ่งของข้อนี้ จะอนุมานได้จากพฤติการณ์ของข้อเท็จจริงที่เป็นภาวะวิสัย

มาตรการต่อต้านการฟอกเงิน (Measures to Combat Money-laundering)³⁵ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐ

(1) กำหนดระบบการควบคุมดูแลและกำกับดูแลภายในประเทศอย่างสมบูรณ์สำหรับธนาคารและสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร และในกรณีที่เหมาะสมสำหรับหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะที่อาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินภายในอำนาจหน้าที่ของตนเอง เพื่อป้องกันและตรวจจับการฟอกเงินทุกรูปแบบ ซึ่งระบบดังกล่าวต้องเน้นข้อกำหนดเรื่องการแสดงตนเองของลูกค้านการเก็บรักษาบันทึกทางการเงิน และการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

(2) ให้ประกันว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ควบคุม บังคับใช้กฎหมาย และพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น ซึ่งมีหน้าที่ต่อต้านการฟอกเงิน (และในกรณีที่เหมาะสมตามกฎหมายภายในให้รวมถึงเจ้าพนักงานฝ่ายตุลาการ) มีความสามารถที่จะร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลใน

³⁵ United Nations Convention Against Transnational Organized Crime 2000. Article 7. Measures to Combat Money-laundering.

ระดับชาติและระหว่างประเทศภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายภายใน และเพื่อจูงใจให้พิจารณาจัดตั้งหน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางระดับชาติ สำหรับการรวบรวมวิเคราะห์ และการเผยแพร่ข้อสนเทศเกี่ยวกับการกระทำที่อาจเป็นการฟอกเงิน

ให้รัฐภาคีพิจารณามาตรการที่เป็นไปได้มาปฏิบัติเพื่อตรวจจับและเฝ้าดูการเคลื่อนย้ายข้ามเขตแดนของตนซึ่งเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือได้ที่เหมาะสมภายใต้การป้องกัน เพื่อป้องกันการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม และโดยไม่ขัดขวางในทางใดต่อการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่ชอบด้วยกฎหมาย มาตรการเช่นนี้อาจรวมถึงข้อกำหนดที่ให้ลูกค้ารายบุคคลและหน่วยงานธุรกิจรายงานการโอนข้ามเขตแดนซึ่งเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือได้ที่เหมาะสมในปริมาณมาก

ในการกำหนดระบบการควบคุมและกำกับดูแลภายในประเทศภายใต้ข้อกำหนดนี้และโดยไม่กระทบต่อข้ออื่นใดของอนุสัญญาฉบับนี้ ขอให้รัฐภาคีนำการกระทำริเริ่มที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการฟอกเงินขององค์กรและภูมิภาค ระดับระหว่างภูมิภาค และองค์การพหุภาคีมาใช้เป็นแนวทาง

ให้รัฐภาคีพยายามพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือระดับ โลก ระดับภูมิภาค ระดับอนุภูมิภาค และระดับทวิภาคีระหว่างเจ้าพนักงานฝ่ายตุลาการ พนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายและฝ่ายควบคุมดูแลเรื่องการเงินเพื่อที่จะต่อต้านการฟอกเงิน³⁶

2.2.3 การเป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรของประเทศไทย

ประเทศไทยลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime – UNTOC) เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2543 และได้ให้สัตยาบันต่อผู้แทนเลขาธิการสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2556 ส่งผลให้อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร เริ่มมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2556 เป็นต้นไป (ตามข้อ 38 ของอนุสัญญาฯ) ปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 เป็นกฎหมายอนุวัติการสำหรับอนุสัญญาฯ ดังกล่าวแล้ว นับเป็นก้าวสำคัญในการแสดงความมุ่งมั่นของรัฐบาลไทยในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติทุกรูปแบบ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยในการขอความร่วมมือจากภาคีอื่นๆ ตามอนุสัญญาฯ ในการ

³⁶ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร แปลโดย คณะผู้แปลจากกระทรวงการต่างประเทศ.

สืบสวน สอบสวน ติดตามนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ อันจะมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทยในอนาคต³⁷

การกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากจะนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปทำการฟอกเงินเพื่อใช้ในการกระทำความผิดอย่างอื่น ยังมีเชื่อมโยงไปถึงปัญหาการกระทำความผิดในภาครัฐด้วย นั่นคือปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน การให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐ ประเทศไทยบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอย่างเข้มแข็ง ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง แต่จากข้อมูลรายได้จำนวนมหาศาลของจากการฟอกเงินของขบวนการหรือองค์กรอาชญากรรม แสดงให้เห็นว่ามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ใช้บังคับอยู่ยังไม่มีประสิทธิภาพมากเพียงพอ

ปัญหาการประกอบอาชญากรรมขององค์กรอาชญากรรม สร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมกว่า 376,000 ล้านบาท ต่อปี ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในสังคม ขบวนการหรือองค์กรอาชญากรรมนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปทำการฟอกเงินโดยนำไปลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ จากนั้นจะกลายเป็นนักธุรกิจหรือนักการเมือง เพื่อใช้อำนาจทางการเงินหรืออำนาจรัฐ หรือใช้อิทธิพลในการปกป้องธุรกิจของตนเองด้วยวิธีการรุนแรง มีการนำเงินไปซื้อสื่อหรือใช้สื่อเพื่อสร้างอิทธิพลและปกป้องกิจการผิดกฎหมายของตน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐทำการทุจริตเพื่อให้ได้จะให้ตนมีอำนาจในการดำเนินธุรกิจผิดกฎหมายหรือทำธุรกิจแบบผูกขาด การทำลายทรัพยากรมนุษย์ สภาพเศรษฐกิจและสังคมอ่อนแอ ทำให้เป็นผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

การดำรงอยู่ขององค์กรอาชญากรรมผ่านปัจจัยทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ที่เอื้อให้อาชญากรรมข้ามชาติเกิดขึ้นได้ โดยเน้นการนำเสนอเรื่องของตลาดสินค้าผิดกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญทำให้เกิดอาชญากรรมข้ามชาติขึ้น องค์การสหประชาชาติได้นิยามอาชญากรรมข้ามชาติว่าเป็นปรากฏการณ์การก่ออาชญากรรมที่ดำเนินการ และมีกระบวนการป้องกันข้ามและผ่านพรมแดนระหว่างประเทศ โดยได้ระบุถึงอาชญากรรมข้ามชาติประเภทต่าง ๆ ไว้ 18 ประเภท ได้แก่ การฟอกเงิน การก่อการร้าย การโจรกรรมงานศิลปะและผลงานทางวัฒนธรรม การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การค้าอาวุธเถื่อน โจรสลัดในทะเล โจรสลัดบนบก

³⁷ กระทรวงการต่างประเทศ. (2556). *การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรและพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็กเสริมอนุสัญญาฯ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: www.mfa.go.th/main/th/mediacenter/14/40175-การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรม. [2562, 20 มิถุนายน].

การหลอกลวงในธุรกิจประกัน อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมสิ่งแวดล้อม การค้ามนุษย์ การค้าอวัยวะมนุษย์ การค้ายาเสพติด การหลอกลวงเกี่ยวกับการล้มละลาย การแทรกซึมองค์กรธุรกิจ การคอร์รัปชัน การให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐ และความผิดอื่น ๆ ซึ่งการกระทำเหล่านี้ถือเป็นการกระทำที่ท้าทายอำนาจอธิปไตยและเอกภาพแห่งดินแดนของรัฐ และส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาล และยังส่งผลกระทบต่อสังคมและมั่นคงของประเทศนั้น ๆ ด้วย³⁸

ตัวอย่างคดีที่ศาลฎีกาวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การที่ผู้เสียหายทั้งสิบเจ็ดซึ่งเป็นบุคคลสัญชาติลาว ถูกชักชวนให้มาทำการค้าประเวณีในประเทศไทย โดยจำเลยที่ 1 กับพวกรวมกันตั้งแต่สามคนขึ้นไปร่วมกันโดยแบ่งหน้าที่กันทำ โดยชักชวนผู้เสียหายไปทำการค้าประเวณี และพาผู้เสียหายจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมายังประเทศไทย แล้วพาไปทำการค้าประเวณีที่ร้านอาหารในประเทศไทย การกระทำของจำเลยที่ 1 กับพวก จึงเป็นองค์การอาชญากรรมที่กระทำผิดในเขตแดนรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐและเป็นความผิดที่กระทำในประเทศไทยตั้งแต่การเตรียม การวางแผน การสั่งการ การสนับสนุน ได้กระทำในรัฐอีกรัฐหนึ่ง เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 282 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 มาตรา 9 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 มาตรา 6, 52 ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 จึงเข้าลักษณะเป็นองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556 มาตรา 3³⁹

2.3 มาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง ตามข้อเสนอแนะของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน The Financial Action Task Force Recommendations

คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (Financial Action Task Force) เป็นโครงการความร่วมมือในระดับประเทศเพื่อตอบสนองการต่อต้านการฟอกเงิน ก่อตั้งขึ้นโดย

³⁸ Mely Caballero – *Anthony and Pau Khan Khup Hangzo, “Transnational Crime,” in Non-Traditional Security in Asia: Issues, Challenges and Framework for Action* (ความไม่มั่นคงรูปแบบใหม่ในเอเชีย: ประเด็น, ความท้าทายและกรอบการปฏิบัติ), Singapore: ISEAS–Yusof Ishak Institute, 2015. หน้า 234-266 แปลและเรียบเรียงโดยชัชฎา กำลังแพทย์.

³⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 801/2561

การประชุมสุดยอดของกลุ่ม G7 ที่จัดขึ้นที่ประเทศฝรั่งเศส ในปี พ.ศ.2532 ประกอบด้วยประเทศ กลุ่มอุตสาหกรรม G7 และประเทศอื่น ๆ 8 ประเทศ เพื่อกำหนดมาตรฐานสากลด้านการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยมี ภารกิจในการตรวจสอบและต่อต้านการฟอกเงินและการให้เงินช่วยเหลือแก่การก่อการร้ายในระดับ นานาชาติ ต่อมาเดือนเมษายน พ.ศ.2533 คณะทำงานฯ ได้ออกมาตรการป้องกันการฟอกเงินคือ “ข้อแนะนำ 40 ประการ” โดยข้อแนะนำดังกล่าวมีหลักการที่สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 ต่อมา ในปี พ.ศ. 2535 คณะทำงานฯ ได้ออกข้อแนะนำพิเศษเพิ่มเติมอีก 9 ประการ จึงกลายเป็น “ข้อแนะนำ 40+9” ข้อแนะนำดังกล่าวเป็นที่ยอมรับของประชาคม โลก และกลายเป็น มาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนเงินทุนแก่ ผู้ก่อการร้าย โดยปัจจุบัน FATF มีประเทศสมาชิก 38 ประเทศ

2.3.1 ที่มาและความสำคัญของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (The FATF Recommendations 2012: International Standards On Combating Money Laundering Of Terrorism & Proliferation)

ปัจจุบันคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินได้แก้ไขมาตรฐานสากลตาม ข้อแนะนำ โดยใช้ชื่อว่า The FATF Recommendations 2012 : International Standards On Combating Money Laundering Of Terrorism & Proliferation หรือมาตรฐานสากลด้านการต่อต้าน การฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้าง สูง ซึ่งมาตรฐานสากลดังกล่าว ได้กำหนดผู้ที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อหน่วย ข่าวกรองทางการเงิน ซึ่งจะกล่าวถึงเฉพาะข้อแนะนำที่เกี่ยวกับประเด็นที่จะทำการศึกษาและวิจัย เท่านั้น

2.3.2 หลักการสำคัญของข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน

1.) สถาบันการเงิน โดยกำหนดไว้ในข้อแนะนำที่ 20 ดังนี้

ข้อแนะนำที่ 20.⁴⁰ ถ้าสถาบันการเงินสงสัยหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเงินนั้นเป็นรายได้จากการก่ออาชญากรรมหรือเกี่ยวข้องกับเงินของผู้ก่อการร้ายก็ควรมีกฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงินนั้นรายงานข้อสงสัยต่อหน่วยข่าวกรองทางการเงินทันที

2.) คาลิโน, ตัวแทนในการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์, ผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายโลหะมีค่าและซื้อขายอัญมณี ทนายความ ผู้ทำคำรับรองลายมือชื่อและเอกสาร ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายอิสระอื่นๆ และนักบัญชี โดยกำหนดไว้ในข้อแนะนำที่ 22 และ 23 ดังนี้

2.3.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินและผู้มีอาชีพอื่นที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

ข้อแนะนำที่ 22. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าและการเก็บรักษาหลักฐานตามข้อแนะนำที่ 10 11 12 15 และ 17 นั้นให้ใช้กับธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (DNFBPs) ในสถานการณ์ดังต่อไปนี้

(1) คาลิโน – เมื่อลูกค้าทำธุรกรรมทางการเงินที่มีจำนวนเท่ากับหรือสูงกว่าเพดานที่กำหนด

(2) ตัวแทนในการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ – เมื่อบุคคลเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมให้แก่ลูกค้าในการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์

(3) ผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายโลหะมีค่าและซื้อขายอัญมณี – เมื่อบุคคลเหล่านี้ทำธุรกรรมเงินสดกับลูกค้าในจำนวนที่เท่ากับหรือสูงกว่าเพดานที่กำหนดไว้

(4) ทนายความ ผู้ทำคำรับรองลายมือชื่อและเอกสาร ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายอิสระอื่นๆ และนักบัญชี เมื่อบุคคลเหล่านี้เตรียมการเพื่อทำหรือทำธุรกรรมให้แก่ลูกค้าเกี่ยวกับกิจกรรมดังต่อไปนี้ :

ซื้อและขายอสังหาริมทรัพย์

บริหารจัดการเงิน หลักทรัพย์ หรือทรัพย์สินอื่นของลูกค้า

การบริหารจัดการธนาคาร บัญชีออมทรัพย์หรือบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์

⁴⁰ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (2555). *คำแปลมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง ของคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF)*. หน้า 17.

การจัดรูปแบบของส่วนที่ลงหุ้น เพื่อการจัดตั้ง เพื่อการปฏิบัติการ หรือการบริหารจัดการบริษัท

การจัดตั้ง คำเนินการ หรือบริหารจัดการนิติบุคคล หรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย และการซื้อขายหน่วยงานธุรกิจ

(5) ผู้ให้บริการแก่ทรัสต์และบริษัท – เมื่อเตรียมการเพื่อจะทำหรือทำธุรกรรมให้แก่ลูกค้าเกี่ยวกับกิจกรรมดังต่อไปนี้

ทำหน้าที่เป็นตัวแทนจัดตั้งนิติบุคคล

เป็น (หรือจัดการให้คนอื่นเป็น) กรรมการบริหาร หรือเลขานุการบริษัท เป็นหุ้นส่วนของหุ้นส่วนสามัญ หรือตำแหน่งที่คล้ายกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ นิติบุคคลอื่น

จัดหาสำนักงานเพื่อจดทะเบียนให้ จัดหาที่อยู่ของธุรกิจหรือที่พักอาศัย จัดหาที่อยู่เพื่อใช้ในการทำหนังสือตอบโต้หรือเพื่องานธุรการให้แก่บริษัท ห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคล หรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย

ทำหน้าที่เป็น (หรือจัดการให้คนอื่นทำหน้าที่เป็น) ผู้จัดการ ทรัสต์ ของทรัสต์โดยแจ้งชัดหรือทำหน้าที่ที่เท่าเทียมกันให้แก่บุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายในรูปแบบอื่น

ทำหน้าที่เป็น (หรือจัดการให้ผู้อื่นทำหน้าที่เป็น) ตัวแทนในการถือหุ้น แทนผู้อื่น

ข้อแนะนำที่ 23. ข้อกำหนดซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในข้อแนะนำที่ 18 ถึง 21 ให้ใช้กับธุรกิจและผู้ประกอบวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน โดยต้องเป็นไปตามคุณสมบัติต่อไปนี้ :

(1) หนายความ, ผู้ทำคำรับรองลายมือชื่อและเอกสาร, ผู้ประกอบวิชาชีพ กฎหมายอิสระ อื่นๆ และนักบัญชี ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เมื่อทำธุรกรรมทางการเงินให้แก่ หรือในนามของลูกค้าในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมทั้งหลายที่อธิบายไว้ในข้อ (d) ของข้อแนะนำที่ 22 แต่ละประเทศ ควรขยายข้อกำหนดในการรายงานไปใช้กับกิจกรรมด้านวิชาชีพอื่น ๆ ของ นักบัญชี รวมถึงการตรวจสอบบัญชีด้วย

(2) ผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายโลหะมีค่าและซื้อขายอัญมณีต้องรายงาน ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเมื่อบุคคลเหล่านี้ทำธุรกรรมเงินสดกับลูกค้า ในจำนวนเท่ากับหรือสูงกว่าเพดานที่กำหนดไว้

(3) ผู้ให้บริการแก่ทรัสต์และบริษัท รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย แทนลูกค้าเมื่อผู้ให้บริการดังกล่าวทำธุรกรรมให้แก่ หรือในนามของลูกค้า

ในปี พ.ศ. 2555 ประเทศไทยเคยถูก FATF จัดอันดับอยู่ในกลุ่มประเทศ Dark Grey List หรือประเทศที่ถูกระบุว่ามีความเสี่ยงสูงต่อการฟอกเงิน ทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบเกี่ยวกับการเงิน ภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของประเทศย่อมเกิดผลในทางลบ ซึ่งย่อมส่งผลถึง

ความสามารถในการแข่งขันทางการค้าและการลงทุนทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ เนื่องจากประเทศคู่ค้าบางประเทศมีข้อกำหนดเข้มงวดในการทำธุรกิจกับคู่ค้าที่ไม่มีการปฏิบัติตามมาตรฐานสากล หรือเพิ่มมาตรการตรวจสอบธุรกรรมที่ทำกับต่างประเทศดังกล่าวทำให้ภาคธุรกิจมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และต้องใช้เวลาและขั้นตอนในการทำธุรกรรมมากขึ้นและประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการทำธุรกรรม แม้ในปัจจุบัน FATF ได้ยกเลิกประเทศไทยออกจากลิสต์ดังกล่าวแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ก็ตาม แต่ปัญหาการฟอกเงินของขบวนการ หรือองค์กรอาชญากรรมในประเทศไทยยังคงมีอยู่ จึงต้องศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหามาตรการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป

2.3.4 การก่ออาชญากรรมข้ามชาติกับการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย

คอร์รัปชัน (Corruption) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Corruption เป็นคำที่รู้จักกันดีทั่วไปมานาน แต่ความหมายของคำนี้มีหลากหลายต่างๆ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การใช้ หลักการหรือมุมมองในทางศีลธรรม ทางการเมืองหรือทางเศรษฐศาสตร์ (Magavilla, 2012) ในมุมมองของพฤติกรรมหรือการกระทำนั้น คอร์รัปชัน อาจจัดเป็นอาชญากรรม (crime) ประเภทหนึ่ง ในบางกรณีคอร์รัปชันอาจจะถูกมองในความหมายที่แคบและต่างจากการ โกง ชักยอก ริดไถ การขู่ โดยมองว่าคอร์รัปชันเป็นการกระทำของคนสองฝ่ายที่หาประโยชน์ร่วมกันจากฝ่ายที่สาม (Bowles, 1999)⁴¹ เช่น การติดสินบน

องค์การสหประชาชาติให้ความหมายคอร์รัปชัน คือ ไม่ใช่แค่พฤติกรรม แต่เป็นปรากฏการณ์ (phenomenon) ในทางสังคม การเมืองและเศรษฐศาสตร์ ที่เป็นปัญหาสำคัญและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั่วโลก (UNODC, 2009) และองค์กรระหว่างประเทศด้านความโปร่งใส Transparency International (TI) ให้นิยามคำคอร์รัปชัน คือ การใช้อำนาจที่ได้รับ ความไว้วางใจในทางที่ผิด (abuse of entrusted power) เพื่อประโยชน์ส่วนบุคคลซึ่งใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน

ภาคประชาคมยุโรปได้ให้คำจำกัดความคอร์รัปชัน หมายถึง การใช้อำนาจสาธารณะที่มิชอบเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว หรือการให้สินบน และความประพฤติทั้งหลายของบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบในภาครัฐหรือเอกชนประพฤติที่ฝ่าฝืนหน้าที่ของตน โดยไม่สมควรกับตำแหน่งหน้าที่ของตนในฐานะเจ้าพนักงานแห่งรัฐ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเอกชน

⁴¹ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. *การทุจริตคอร์รัปชัน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.sec.or.th/cgthailand/TH/Pages/corruption.aspx>. [2562, 26 มิถุนายน].

ตัวแทนหรือฐานะความสัมพันธ์อื่น ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้ได้รับประโยชน์ใด ๆ โดยมีขอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

ปัญหาคอร์รัปชัน เป็นที่ปรากฏอย่างชัดเจนและปรากฏในทุกประเทศโดยเฉพาะในสังคมที่กำลังพัฒนา เนื่องจากมีปัจจัยต่าง ๆ จำนวนมากที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตของการคอร์รัปชัน ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบในการบั่นทอนความเจริญเติบโตของทุกประเทศทั่วโลก เนื่องจากประเทศใดที่มีการคอร์รัปชันจำนวนมากจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของประเทศนั้นในทุก ๆ ด้าน จนเป็นเหตุให้บั่นทอนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และเป็นภัยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุนี้ ปัญหาคอร์รัปชันจึงถูกยกเป็นปัญหาสำคัญระดับโลกขึ้นอย่างจริงจัง ทำให้เกิดการจัดตั้งองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ Transparency International (TI) ในประเทศเยอรมนี ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากธนาคารโลก (World Bank) รัฐบาลประเทศต่าง ๆ และองค์กรข้ามชาติบางองค์กร โดย TI เป็นองค์กรนานาชาติ ไม่มุ่งหวังผลกำไรและเป็นองค์กรภาคประชาสังคมระดับโลก มีเครือข่ายกว่า 120 ประเทศทั่วโลก วัตถุประสงค์หลักในการก่อตั้ง TI คือ

- (1) ผลักดันการคอร์รัปชันเป็นวาระของโลก
- (2) แสดงบทบาทสำคัญในการจัดทำอนุสัญญาการต่อต้านคอร์รัปชัน
- (3) ยกระดับมาตรฐานความแข็งแกร่งภาครัฐ พร้อมทั้งจัดทำดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI) เพื่อเป็นตัวชี้วัดปรากฏการณ์คอร์รัปชันในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา

นอกจากนี้ องค์กรสหประชาชาติตระหนักว่าเครื่องมือทางกฎหมายต่อต้านคอร์รัปชันเป็นสิ่งจำเป็น จึงได้จัดประชุมเพื่อหาเครื่องมือเหล่านี้ที่สำนักงานใหญ่ the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) และในปี พ.ศ.2546 ที่ประชุม General Assembly ได้ยอมรับผลข้อตกลงการประชุม United Nations Convention against Corruption (UNCAC) พร้อมทั้งกำหนดให้สำนักงานสหประชาชาติด้าน UNODC เป็นเลขานุการของการประชุม UNCAC และที่ประชุมได้กำหนดให้วันที่ 9 ธันวาคมเป็นวันต่อต้านคอร์รัปชันสากล (International Anti-Corruption Day) เพื่อให้โลกเกิดความตระหนักในการต่อสู้และป้องกันปัญหาคอร์รัปชัน อีกทั้ง UNCAC กำหนดให้ประเทศสมาชิกบัญญัติกฎหมาย จัดระเบียบสถาบัน เพื่อป้องกันคอร์รัปชัน รวมถึงการลงโทษ เพิ่มการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ และขอความร่วมมือของศาลให้มีกลไกตรวจสอบทรัพย์สินพร้อมทั้งให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สำหรับประเทศไทย นอกจากการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตหลายองค์กร เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปปท.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และมีตัวบทกฎหมายมากมายเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดทุจริตคอร์รัปชันแล้วนั้น ความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนยังถือเป็นส่วนสำคัญเพื่อแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ดังเช่น การจัดตั้งโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (Thailand's Private Sector Collective Action Coalition Against Corruption “CAC”) ที่ได้รับการสนับสนุนการจัดทำโดยรัฐบาลและสำนักงาน ป.ป.ช. และดำเนินการ โดยความร่วมมือของ 8 องค์กร ชื่อนำ อันได้แก่ สมาคมส่งเสริมสถาบัน กรรมการบริษัทไทย หอการค้าไทย หอการค้านานาชาติ สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย สมาคมธนาคารไทย สภาธุรกิจตลาดทุนไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมการ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย⁴² อีกด้วย

การคอร์รัปชันเป็นตัวทำลายประชาธิปไตย และนำไปสู่วงจรอุบาทว์ คอร์รัปชันเป็นบ่อนทำลายสถาบันประชาธิปไตย และเมื่อสถาบันมีความอ่อนแอ ก็ไม่สามารถจัดการกับคอร์รัปชันได้ นางแพทริเซีย โมเรียรา ผู้อำนวยการทั่วไปของ TI ระบุว่า ดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในภาครัฐทั่วโลกในปีที่แล้วชี้ว่า 2 ใน 3 ของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ทำคะแนนได้ไม่ถึง 50 คะแนน ซึ่งไทยก็เป็นหนึ่งในนั้น โดยทำคะแนน ได้ 36 คะแนน ขณะที่คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 43⁴³ นอกจากนี้ องค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจและองค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศหรือ อินเตอร์โพล ระบุว่า การทุจริตเป็นสิ่งบ่มเพาะองค์การอาชญากรรมและการก่อการร้าย บุคคลที่ทุจริต และผู้ก่อการร้ายใช้ประโยชน์จากพื้นที่สีเทาและช่องโหว่ในระบบกฎหมายและการเงิน พื้นที่สีเทา และช่องโหว่เหล่านี้เปิดช่องทางสำหรับการฟอกเงิน การหนีภาษี และการเคลื่อนย้ายเงินอย่างผิดกฎหมาย ทำให้อาชญากรและองค์กรก่อการร้ายมีช่องทางดำเนินการได้

การทุจริตยังคงเป็นเหตุบ่อนทำลายความพยายามในการปราบปรามการค้ำมนุษย์ เจ้าหน้าที่รัฐบางรายมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมการค้ำมนุษย์โดยตรง ซึ่งรวมทั้งการรับสินบนหรือกั๊ยมิเงินจากเจ้าของกิจการและสถานค้าประเวณีที่ซึ่งเหยื่อถูกแสวงประโยชน์ มีรายงานที่น่าเชื่อถือระบุว่า เจ้าหน้าที่รัฐที่ล้อฉลบบางรายปกป้องสถานค้าประเวณีและสถานบริการทางเพศจากการบุก

⁴² สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. *การทุจริตคอร์รัปชัน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้: จาก <https://www.sec.or.th/cgthailand/TH/Pages/corruption.aspx>. [2562, 26 มิถุนายน].

⁴³ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต. (ออนไลน์). เข้าถึงได้: จาก www.transparency.org. [2562, 26 มิถุนายน].

ตรวจค้นและการตรวจสอบ อีกทั้งยังสมรู้ร่วมคิดกับนักค้ามนุษย์ แรงงานอพยพ โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีเอกสารเกรงกลัวที่จะรายงานเกี่ยวกับอาชญากรรมการค้ามนุษย์หรือให้ความร่วมมือกับทางการ เนื่องจากขาดความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิที่ตนพึงมีและไม่ค่อยได้รับความคุ้มครองทั้งในประเทศไทยและประเทศต้นกำเนิด ตลอดจนมีความหวาดกลัวโดยทั่วไปต่อเจ้าหน้าที่ทางการซึ่งอาจเกิดจากประเทศต้นกำเนิดหรือจากประสบการณ์ที่เคยประสบมาในประเทศไทย เจ้าหน้าที่รัฐบางรายได้รับประโยชน์จากสินบนและจากการมีส่วนร่วมพัวพันโดยตรงในการขู่กรรโชกและแสวงประโยชน์จากแรงงานอพยพ ผู้อพยพเหล่านี้บางรายถูกลักพาตัวและถูกจับไปเรียกค่าไถ่ ซึ่งทำให้พวกเขามีความเสี่ยงมากขึ้นที่จะถูกแสวงประโยชน์โดยการถูกบังคับให้บริการทางเพศ ถูกบังคับใช้แรงงาน หรือตกเป็นแรงงานขี้ดหนี้⁴⁴

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติมีมติหลายข้อที่ระบุว่ากลุ่มผู้ก่อการร้าย ปฏิบัติงานเช่นเดียวกับกลุ่มอาชญากรระหว่างประเทศในแง่ของการสร้างเงินทุนและการใช้การฟอกเงิน การทุจริต การฟอกเงิน และการหลีกเลียงภาษีเกิดขึ้นข้ามพรมแดนและส่งผลกระทบแม้กระทั่งกับประเทศที่พัฒนามากที่สุด อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้เป็นภัยอันตรายมากที่สุดต่อประเทศที่กำลังพัฒนา และมีความเสียหายอย่างยิ่งต่อประเทศที่ถือว่าเปราะบางและได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง ซึ่งหลายแห่งอยู่ในเอเชียและแปซิฟิก หากการทุจริต การฟอกเงิน และการหลีกเลียงภาษีถูกปล่อยให้ฝังรากลึก แน่แน่นอนว่าเราจะอยู่ในโลกที่ปลอดภัยและมั่นคงน้อยลง⁴⁵ สำหรับประเทศไทยได้รับการจัดอันดับค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันจากองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International -- TI) เผยแพร่ดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในภาครัฐทั่วโลก (Corruption Perception Index - CPI) ประจำปี 2018/2561 ซึ่งผลปรากฏว่า ประเทศไทยได้ 36 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ถูกลดอันดับลง จากอันดับที่ 96 เมื่อปี 2560 ซึ่งได้คะแนน 37 คะแนน เป็นอันดับที่ 99 จากทั้งหมด 180 ประเทศ ทั้งที่เคยทำอันดับได้ดีขึ้นจากเมื่อปี 2559 ที่เคยอยู่ในอันดับที่ 101 ได้คะแนน 35 คะแนน

จากการศึกษากฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหา ประเภทของอาชญากรรมข้ามชาติทั้งในระดับระหว่างประเทศ และภายในประเทศ การทุจริตคอร์รัปชัน และนำไปสู่การฟอกเงินที่มีมูลค่าความ

⁴⁴ สถานทูตสหรัฐฯ และสถานกงสุลในประเทศไทย. (2561). *รายงานการค้ามนุษย์ประจำปี พ.ศ. 2561 (TIP Report 2018)*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://th.usembassy.gov/th/statement-on-2018-trafficking-in-persons-tip-report-th/>. [2562, 26 มิถุนายน].

⁴⁵ ทาเคชิโกะ นากาโอะ. (2560). *คำปราศรัยประธานพัฒนาเอเชีย การฟอกเงิน การทุจริต และภาษี*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://apdf-magazine.com/th/การฟอกเงิน-การทุจริต>. [2562, 20 มิถุนายน].

เสียหายจำนวนมาก ซึ่งปัญหาการก่ออาชญากรรมขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การฟอกเงินและการทุจริตคอร์รัปชัน ในประเทศไทย ทำให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ยังทำให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในแต่ละประเภทเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันกับความผิดประเภทอื่น ๆ อีกด้วย เช่น การค้ายาเสพติดกับการคอร์รัปชัน การค้ำนุชย์กับการคอร์รัปชัน ซึ่งกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมีเป้าหมายปลายทางสุดท้าย คือการนำเงินไปใช้ในการกระทำความผิดอย่างอื่น โดยอาชญากรจะต้องนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปทำการฟอกเงินเพื่อให้ดูเหมือนว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยสุจริต เพื่อจะได้นำเงินนั้นไปขยายเครือข่ายเพื่อการกระทำความผิดที่ใหญ่ขึ้น หรือเพื่อนำไปใช้ในการกระทำความผิดอย่างอื่น โดยมีรูปแบบและวิธีการฟอกเงินที่หลากหลาย จึงต้องทำการศึกษา รูปแบบการฟอกเงินขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เกี่ยวกับวิธีการฟอกเงินรวมถึงบุคคลที่มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินในบพถัดไป